

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА
(повне найменування вищого навчального закладу)

ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ЕКОНОМІКИ
(повне найменування інституту, факультету)

Кафедра: публічного управління та адміністрування
(повна назва кафедри)

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему: «Формування моделі кредитно-інвестиційної
політики в Україні»

Виконала: студент магістратури за
спеціальністю 281 Публічне
управління та адміністрування заочної
форми навчання
Лариса ОДОЛІНСЬКА

Керівник: старший викладач кафедри
публічного управління та
адміністрування, кандидат
економічних наук
Петро СЕМ'ЯНЧУК

Рецензент: _____

Хмельницький – 2022 рік

АНОТАЦІЯ

Одолінська Л. О. Формування моделі кредитно-інвестиційної політики в Україні. – Рукопис.

У магістерській роботі запропоновано розв'язання актуального наукового завдання, яке полягає в теоретичному обґрунтуванні й розробленні практичних рекомендацій щодо формування моделі кредитно-інвестиційної політики в національній економіці України.

Доведено, що складовою економічної політики держави є кредитно-інвестиційна політика, ефективність якої прямо впливає на розвиток національної економіки. Однак динамічні зміни у суспільстві, активна діджиталізація, поява нових фінансових інструментів та інвестиційних моделей вимагає комплексного рішення, яким, на основі нашого дослідження, є постійне вдосконалення кредитно-інвестиційної політики на рівні держави.

На основі проведених досліджень запропоновано трактувати поняття «кредитно-інвестиційна політика» як елемент економічної політики держави, який складається з організаційно-правових та економічних заходів, котрі розвивають кредитно-інвестиційну діяльність, регулюють використання кредитних та інвестиційних ресурсів з метою забезпечення збалансованого розвитку національної економіки.

Удосконалено типологію факторів, які визначають формування моделей кредитно-інвестиційної політики в національній економіці.

Запропоновано модель кредитно-інвестиційної політики в національній економіці, яка враховує особливості реалізації високоприбуткових та соціально орієнтованих інвестиційних проєктів та визначено цілі кредитно-інвестиційної політики та доповнено перелік інструментів для удосконалення моделі кредитно-інвестиційної політики.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, кредитна діяльність, національна економіка, кредитна політика, інвестиційна політика, інвестиційні ресурси, кредитні ресурси, моделі кредитно-інвестиційної політики.

ANNOTATION

Odolinska L. O. Formation of the model of credit and investment policy in Ukraine. - Manuscript.

The master's thesis offers a solution to an actual scientific task, which consists in the theoretical justification and development of practical recommendations for the formation of a model of credit and investment policy in the national economy of Ukraine.

It has been proven that a component of the state's economic policy is credit and investment policy, the effectiveness of which directly affects the development of the national economy. However, dynamic changes in society, active digitalization, the emergence of new financial instruments and investment models require a complex solution, which, based on our research, is the constant improvement of credit and investment policy at the state level.

On the basis of the conducted research, it is proposed to interpret the concept of "credit and investment policy" as an element of the economic policy of the state, which consists of organizational, legal and economic measures that develop credit and investment activity, regulate the use of credit and investment resources in order to ensure the balanced development of the national economy.

The typology of factors that determine the formation of credit and investment policy models in the national economy has been improved.

A model of credit and investment policy in the national economy is proposed, which takes into account the peculiarities of the implementation of highly profitable and socially oriented investment projects, the goals of credit and investment policy are defined, and the list of tools for improving the model of credit and investment policy is supplemented.

Keywords: investment activity, credit activity, national economy, credit policy, investment policy, investment resources, credit resources, models of credit and investment policy.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ МОДЕЛЕЙ КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ.....	8
1.1. Сутність та значення кредитно-інвестиційної політики в національній економіці.....	8
1.2. Класифікація факторів, що визначають формування моделей кредитно-інвестиційної політики в національній економіці.....	19
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ.....	29
2.1. Аналіз світового досвіду формування моделей кредитно- інвестиційної політики.....	29
2.2. Оцінка інвестиційної діяльності в Україні.....	40
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ МОДЕЛЕЙ КРЕДИТНО- ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ.....	47
3.1. Удосконалення кредитно-інвестиційної політики в Україні.....	47
3.2. Розробка консолідованих моделей кредитно-інвестиційної політики...	56
ВИСНОВКИ.....	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	70

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Стан національної економіки України сьогодні потребує значних досліджень і змін, які впливають на стан у багатьох сферах. Оскільки саме держава має створювати основу для подальшого збалансованого розвитку економіки, це передбачає якісну законодавчу базу, яка надає підприємцям, інвесторам і громадянам рівні права та гарантії, ефективну правову систему, що дозволяє захищати свої права та неупередженість у вирішенні конфліктних ситуацій, позитивний імідж України на світовій арені, що заохочує іноземні інвестиції в бізнес, міжнародні відносини тощо.

Важливою частиною економічної політики країни є кредитно-інвестиційна політика, від ефективності якої безпосередньо залежить розвиток національної економіки. Проте динамічні зміни в суспільстві, активна діджиталізація, поява нових фінансових інструментів та інвестиційних моделей вимагають комплексного рішення, яке, базуючись на дослідженнях відомих науковців, представляє собою постійне вдосконалення кредитної та інвестиційної політики на державному рівні.

Наразі багато державних органів так чи інакше беруть участь у кредитній та інвестиційній політиці та проектуванні, але чіткої домовленості та розподілу обов'язків між ними немає. Також існує складна законодавча база, яку необхідно спростити та вдосконалити, і недосконала судова система. Це впливає на інвестиційний клімат і відлякує іноземних інвесторів.

В Україні потенціал внутрішніх приватних інвестицій не використовується повною мірою, що зумовлено переважно низькою фінансовою грамотністю населення та низькою довірою до фінансових установ.

Поняття кредитно-інвестиційної політики є комплексним і характеризується великою кількістю особливостей, а тому потребує глибокого наукового аналізу. Необхідно більш детально вивчити теоретичні основи цих концепцій і розробити порядок проведення ефективної кредитно-

інвестиційної політики в національній економіці. Сьогодні в Україні необхідно вдосконалювати кредитно-інвестиційну політику, покращувати інвестиційний клімат та ефективний вплив держави на кредитно-інвестиційні процеси. Поки цим питанням науковці не приділяли належної уваги, що зумовлює актуальність даної теми.

Теоретичну сутність та зміст інвестиційної діяльності досліджували багато науковців, зокрема: Алексєєв І.В., Бублик М.І., Денисенко М.П., Конакова К.М., Поважний О.С., Пшенична В.П., Третяк, Н.М., Сержанов В.В., Хрущ Н. А, Яворська Т.В. та багато інших.

Проте кредитно-інвестиційна політика, її стан та ефективність у національній економіці, моделі кредитно-інвестиційної політики ще недостатньо досліджені. Доцільно створити систему принципів проектування моделей кредитно-інвестиційної політики, за допомогою яких можна буде забезпечити побудову ефективної державної кредитно-інвестиційної політики. Більш детального дослідження потребують також фактори, що визначають формування моделей кредитно-інвестиційної політики в економіці та інструментів кредитно-інвестиційної політики.

Мета та завдання дослідження. *Мета магістерської роботи* полягає в обґрунтуванні теоретичних і прикладних засад формування моделей кредитно-інвестиційної політики в національній економіці.

Для досягнення зазначеної мети у роботі встановлено і розв'язано такі *завдання*:

- визначити сутність та зміст кредитно-інвестиційної політики;
- з'ясувати сукупність факторів, що визначають формування моделей кредитно-інвестиційної політики в національній економіці;
- провести аналіз світового досвіду формування моделей кредитно-інвестиційної політики;
- оцінити сучасний стан кредитно-інвестиційної політики в національній економіці України;

– удосконалити модель кредитно-інвестиційної політики в національній економіці;

– запропонувати проєкт консолідованих моделей кредитно-інвестиційної політики.

Об’єктом дослідження є процес формування моделей кредитно-інвестиційної політики.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та прикладні засади формування моделей кредитно-інвестиційної політики в національній економіці.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та завдань у роботі використовувались різні загальнонаукові та спеціальні методи наукового дослідження, а саме: аналіз та синтез – для обґрунтування сутності поняття «кредитно-інвестиційна політика»; порівняння та узагальнення - для вивчення світового досвіду формування моделей кредитно-інвестиційної політики; статистичний аналіз – для оцінки сучасного стану кредитно-інвестиційної політики в національній економіці України; структурно-логічний аналіз – для побудови моделі державної кредитно-інвестиційної політики тощо.

Інформаційною базою магістерської роботи є наукова, інформаційно-довідкова, навчально-методична література вітчизняних та зарубіжних авторів, матеріали періодичних видань, статистичні звіти та огляди Державної служби статистики України, Інтернет-джерела, дані досліджень, проведених автором, результати експертних досліджень, економічні огляди, а також нормативно-правові акти органів державної влади України, зарубіжних країн та органів, що регулюють кредитно-інвестиційну діяльність.

Практичне значення отриманих результатів полягає у формуванні та розробленні теоретичних та практичних рекомендацій щодо удосконалення кредитно-інвестиційної політики в національній економіці України.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ МОДЕЛЕЙ КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

1.1. Сутність та значення кредитно-інвестиційної політики в національній економіці

Від ефективної кредитно-інвестиційної політики значною мірою залежить розвиток національної економіки. За останні роки в Україні погіршився інвестиційний клімат, нестабільна політична ситуація та економіка, що негативно впливає на привабливість інвестиційних фондів. Враховуючи недоліки отримання кредитних ресурсів і переваги інвестування, необхідно вибудувати ефективну кредитно-інвестиційну політику, знайшовши баланс між кредитними та інвестиційними ресурсами, що забезпечить швидкий і збалансований розвиток економіки країни, її пріоритетні види економічної діяльності, високотехнологічні виробництва тощо.

Для швидкого створення конкурентоспроможного виробництва власних ресурсів недостатньо, тому потрібні інвестиції, в тому числі іноземні. Для їх залучення доцільно покращити інвестиційний клімат та забезпечити захист іноземних інвесторів у правовій сфері.

Кредит – досить складна економічна категорія. Вчені давно сперечаються щодо трактування поняття «кредит», визначення його сутності та ролі в процесі суспільного відтворення. На сьогоднішній день існує два найпоширеніші підходи до тлумачення терміна «кредит» [12]:

- кредит як певна вартість, що надається одним суб'єктом господарювання іншому. При цьому більше уваги приділяється самому кредиту, його юридичній формі без основного економічного змісту;

- кредит як вид економічних відносин, створених у суспільстві, що дозволяє більш детально вивчити економічні аспекти цього поняття,

економічні фактори існування кредиту. Цей підхід є домінуючим у сучасній літературі.

За своєю суттю кредит є типом суспільних відносин, що складаються між фірмами в процесі взаємної передачі вільних коштів у тимчасове користування на засадах платності, взаємності та добровільності [12].

Більшість вітчизняних науковців розглядали кредитну політику в банківській системі як засіб досягнення ефективності використання кредитного портфеля банку. Зокрема, Русіна Ю.О. та Ковтун М. В. [33] вважають, що кредитну політику слід розглядати як «структурно-функціональну цілісність взаємопов'язаних елементів (цілі, завдання, принципи, технології, організації), взаємодія яких дозволяє формувати найбільш ефективні стратегії для банку, визначити ринок кредитних послуг. Карбівничий І.В. [19] вважає кредитну політику «спрямованою на управління кредитним потенціалом і внутрішніми кредитними процесами» та «на управління діяльністю своїх клієнтів». Соляник Л.Г. [37, с. 69] розглядає кредитну політику як «систему принципів, стандартів і механізмів управління вимогами».

Окремо вчені розглядають поняття інвестиційної політики. Зокрема, Швердіна О. [49, с. 115] вважає, що інвестиційна політика на державному рівні «є складовою частиною економічної політики держави, що включає комплекс правових, адміністративних та економічних заходів, що здійснюються з метою поширення та інтенсифікація інвестиційних процесів, а також регулювання капітальних вкладень з метою спрямування реструктуризації виробництва, його техніко-технологічного оновлення та модернізації.

Цанько О. [45, с. 92] розглядає державну інвестиційну політику як «діяльність держави з регулювання інвестиційного процесу з метою досягнення головних соціально-економічних цілей розвитку країни, сукупність економічних, організаційних, правових заходів, спрямованих на реалізацію інвестиційної діяльності держави в її рамках та інші заходи

держави щодо створення сприятливого інвестиційного клімату, структурної перебудови, підвищення ефективності національної економіки.

Богданенко А.І. [51 , с.19] вважає, що державна інвестиційна політика – це комплекс заходів відповідних органів державної влади, спрямованих на сприяння ефективній реалізації інвестиційних процесів з метою забезпечення сталого економічного розвитку країни.

Інвестиційна політика – це «сукупність державних рішень, що визначають основні напрями, джерела та обсяги капітальних вкладень в економіку, її різні сфери та види господарської діяльності», як зазначено в Економічній енциклопедії [17]. Тому необхідно уточнити ці поняття на рівні національної економіки, узагальнити їх.

Для визначення джерел інвестування потрібно проаналізувати які вони існують. Отже, пропонуємо відобразити джерела інвестицій на рис. 1.1 та розглянути детальніше кожне з них.

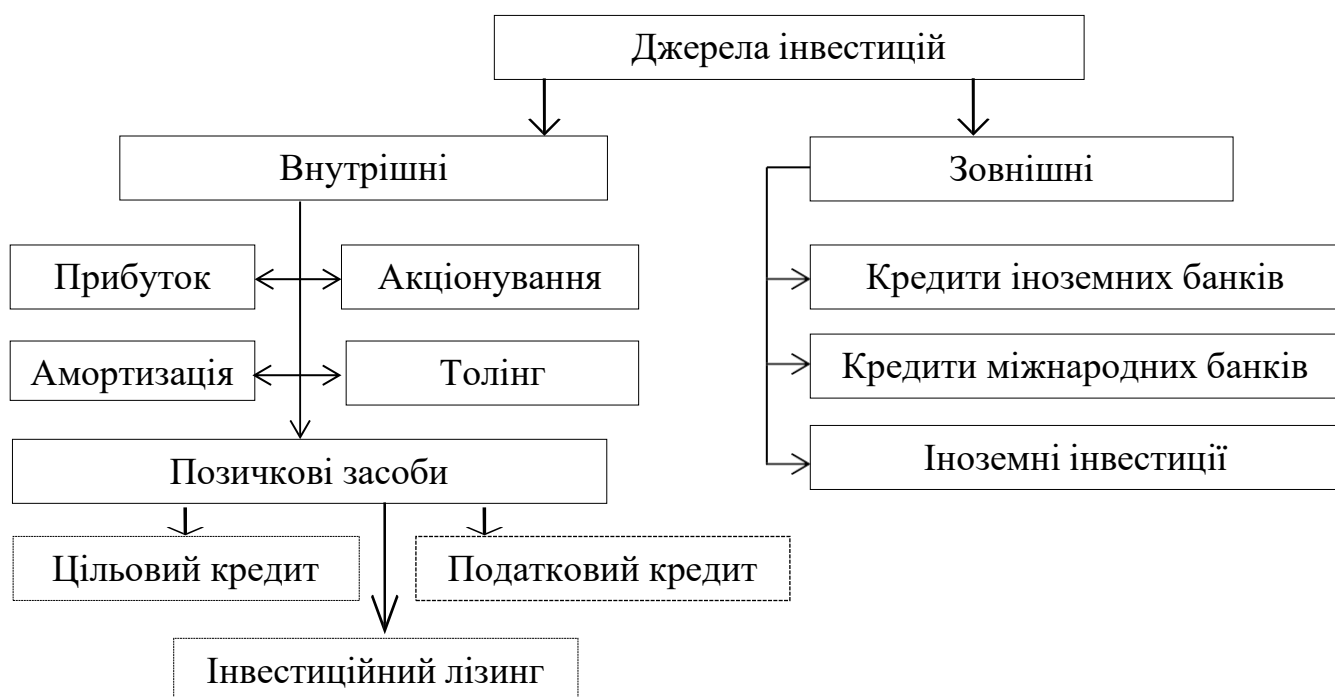

Рис. 1.1. Джерела інвестицій

Примітка. Складено автором.

Усі наявні на ринку джерела інвестицій можна розділити на такі групи: зовнішні та внутрішні. Як дохід, так і амортизація є джерелами інвестиційних коштів, але вони мають різну функціональну спрямованість. Амортизація передбачає в першу чергу просте відновлення фізичного капіталу, який працює в компанії, тобто ми не можемо використовувати ці ресурси не за призначенням, як правило, лише для відновлення певних технічних засобів. А отриманий прибуток дає можливість використовувати такі ресурси набагато ширше, наприклад, можна змінити інвестиційний портфель, збільшити кількість інвестиційних проектів, тим самим диверсифікувати власний інвестиційний портфель. Якщо компанія має достатній чистий прибуток, це дозволяє реалізацію інвестиційних проектів за рахунок прямого інвестування коштів і отримання доходу від таких проектів, а також, в окремих випадках, управління розвитком об'єктів інвестування. У формі контролюючих органів держава впливає на процес знецінення капіталу компаній. Таким чином, держава може впливати на швидкість і якість відновлення працездатного фізичного капіталу. Ефективні процеси окупності відновлять ефективну роботу господарського комплексу та закладуть основу для зростання національної економіки України.

Зміна процесів амортизації українських компаній може стати хорошим стимулом в інвестиційному процесі. Методи прискореної амортизації доцільно використовувати ширше, оскільки ці ресурси не оподатковуються і підприємства фактично вільно розпоряджаються амортизаційними коштами. Але також варто звернути увагу на надання адресних інструкцій щодо використання накопичених ресурсів. За умови дотримання правил цільового використання та застосування методів прискореної амортизації амортизаційні відрахування можуть стати одним із основних джерел фінансування інвестиційних програм, спрямованих на оновлення основних фондів вітчизняних підприємств.

Крім того, ще одним джерелом фінансування інвестиційних проектів за рахунок власних коштів є прибуток суб'єкта господарювання. Якщо

амортизація дозволяє лише просте відтворення основних фондів, то саме прибуток дозволяє розширене відтворення за рахунок накопичення додаткових фінансових ресурсів. Прибуток може бути використаний для будь-яких інвестиційних проектів підприємства і є оптимальним варіантом забезпечення розширеного відтворення.

Наступним варіантом фінансування інвестиційних проектів з власних джерел є пайова участь, яка здійснювалася в Україні в 1990-х роках. Акції фактично є одним із видів прибуткових компаній з точки зору економічного існування. Купівля акцій здійснюється з метою отримання доходу, за якого власник акцій володіє пропорційною часткою емітента таких акцій. Тому використання акцій як засобу залучення коштів фактично є залученням власного капіталу власниками компанії.

Хорошою можливістю подолати кризу і позбутися залежності від дорогих кредитних коштів для компаній, які потребують збільшення обсягу обігових коштів, є використання давальницького методу з використанням сировини працівників підприємства. Цей метод дозволяє залучити власні заощадження працівників підприємства для подальшої закупівлі сировини та її подальшої переробки, що також є одним із варіантів внутрішніх джерел інвестиційних коштів [2].

Зростання обсягів інвестицій може бути забезпечено також за рахунок коштів державного бюджету, обласних і місцевих бюджетів та позабюджетних фондів. Обмежуючи власні інвестиційні кошти, можна лише частково збільшити інвестиційну активність у реальному секторі, оскільки власні кошти досить обмежені. Якщо власних і бюджетних коштів недостатньо для фінансування інвестиційних проектів, а проект не цікавий зовнішнім інвесторам, доцільно забезпечити можливість використання внутрішніх кредитних коштів, наприклад іпотечні позики, корпоративні облігації, банківські позики, лізинг тощо. Такі можливості дозволять акумулювати необхідний обсяг інвестиційних коштів для реалізації інвестиційних проектів, що у свою чергу прискорить зростання реального сектору економіки України.

Зовнішні джерела інвестування включають фінансування у формі позик іноземних і міжнародних банків, а також приватні іноземні інвестиції. Практика світового інвестиційного ринку показує, що країни зі слабо розвиненим інвестиційним ринком всередині країни також мають дефіцит іноземних інвестицій, їм важко отримати кредити в міжнародних або іноземних банках. Проте розвинені країни, які не відчують нестачі капіталу в економіці, мають доступ до зовнішніх джерел інвестування та отримують значний приплив іноземного капіталу у формі іноземних інвестицій.

Отже, пропонуємо трактувати поняття «кредитно-інвестиційна політика» як елемент економічної політики держави, який складається з організаційно-правових та економічних заходів, які розвивають кредитно-інвестиційну діяльність, регулюють використання кредитних та інвестиційних ресурсів з метою забезпечення збалансованого розвитку національної економіки.

У табл. 1.1 проаналізуємо погляди науковців щодо розуміння та визначення поняття «інвестиційна привабливість».

Основними джерелами інвестицій на державному рівні є кредитні ресурси вітчизняних та іноземних банків та міжнародних фондів. Тому кредитно-інвестиційну політику слід розглядати не окремо, а кредитно-інвестиційну політику в цілому.

Для глибшого розуміння цього процесу розглянемо порядок проведення ефективної кредитно-інвестиційної політики в національній економіці (рис. 1.2). Для побудови ефективної кредитно-інвестиційної політики насамперед необхідно проаналізувати діючу кредитно-інвестиційну політику та її ефективність, виявити всі недоліки, в тому числі проаналізувати нормативно-правову базу з цього питання. Також необхідно проаналізувати статистичні дані щодо розподілу та динаміки капітальних вкладень за джерелами фінансування. Після такого аналізу може бути прийнято рішення про вдосконалення або радикальну зміну існуючої моделі кредитно-інвестиційної політики.

Таблиця 1.1

Аналіз визначення поняття «інвестиційна привабливість»

Автор	Трактування терміну
Кіт М., Захожай В.	є узагальнюючою характеристикою окремих напрямів і об'єктів з позиції конкретного інвестора
Тарабукіна О. М.	змістовне поняття, що інтегрує економічні, соціально-політичні екологічні та інші фактори, що зможуть визначити конкурентоспроможність регіону та країни в залученні інвестицій.
Маслак О.І.	комплекс різноманітних факторів, перелік і вага яких може змінюватись в залежності від: цілей інвесторів; виробничо-технічних особливостей об'єкта інвестування; його економічного розвитку у минулому, на теперішній час, а також очікуваного у майбутньому
Козаченко Г.В. та інші	сукупність об'єктивних і суб'єктивних умов, які сприяють чинавпаки перешкоджають процесу інвестування національної економіки на різних її рівнях
Денисенко М. П.	сукупність політичних, економічних, соціальних, юридичних та інших факторів, що визначають у кінцевому результаті ступінь ризику інвестицій і можливість їхнього ефективного використання
Носова О.В.	ступінь сприятливості ситуації, що складається в тій чи іншій країні, стосовно інвестицій, що могли б бути зроблені в країну
Резник Н. П.	ступінь сприятливості ситуації, що складається в тій чи іншій країні, для ймовірного надходження інвестицій у цю країну
Сушинова С. Е.	узагальнена характеристика сукупності соціальних, економічних, організаційних, правових, політичних, соціокультурних передумов, що зумовлює привабливість та доцільність інвестування в економіку країни
Удалих О. О.	це узагальнена характеристика сукупності соціальних, економічних, організаційних, правових, політичних, соціокультурних передумов, що визначають привабливість держави для інвестування
Момот Т.	рівень задоволення фінансових, виробничих, організаційних та інших вимог чи інтересів інвестора щодо певного об'єкта, яке може визначатися чи оцінюватися значеннями відповідних показників, у тому числі інтегральної оцінки
Гайдуцький П.І. та інші	здатність економіки держави сприймати значні обсяги інвестиційних ресурсів, забезпечувати їх окупність та перетворення збільшення обсягів виробництва, насичення ринку ліквідною продукцією, розширення впливу інвестора на ринок і поступове одержання назад інвестованих коштів
Струніна В.	Сукупність політичних, соціально-економічних, фінансових, соціально-культурних, організаційно-правових та географічних факторів, наявних у тій чи іншій країні, які приваблюють або відштовхують інвесторів

Примітка. Систематизовано автором.

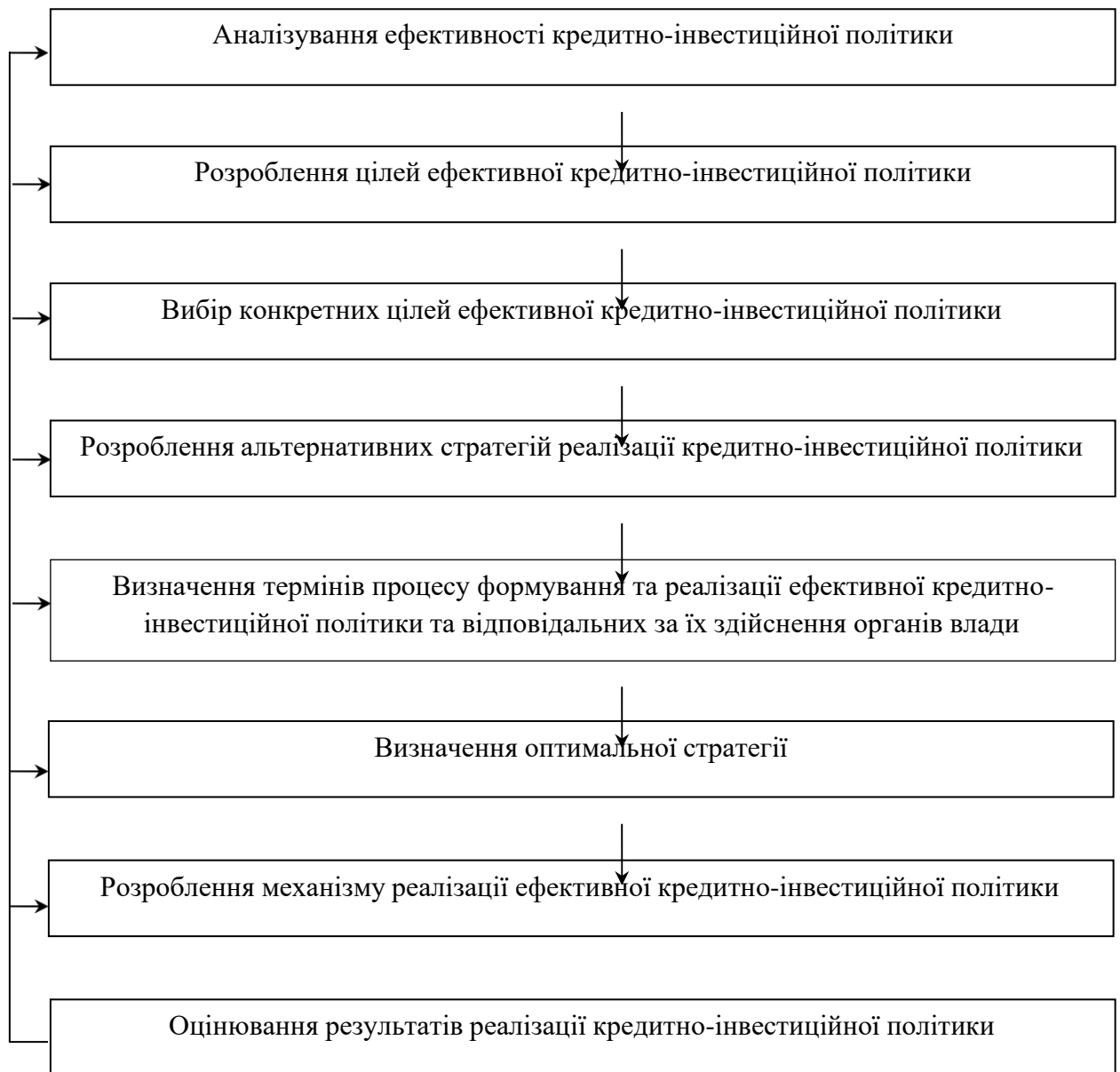

Рис. 1.2. Порядок реалізації ефективної кредитно-інвестиційної політики в національній економіці

Примітка. Складено автором.

Наступним кроком є розробка цілей ефективної кредитно-інвестиційної політики, адже цілі мають бути чіткими, зрозумілими та досяжними. До таких цілей належать, зокрема, підвищення конкурентоспроможності товарів національних виробників на світовому ринку (за рахунок їх мотивації до інновацій та підвищення якості товарів), імпортозаміщення (відкриття виробничих потужностей в Україні за рахунок іноземних інвестицій, що збільшують обсяг імпорту), зростання і розвиток національної економіки шляхом розвитку підприємництва шляхом залучення інвестицій, особливо у

наукоємні та високотехнологічні сфери тощо. Спочатку доцільно розробити цілі, а потім визначити найважливіші з них забезпечити ефективну кредитно-інвестиційну політику.

Основним напрямком державної інвестиційної політики є забезпечення сприятливого інвестиційного клімату, що є досить широким поняттям і включає багато завдань. Це включає:

- формування правової бази, спрямованої на захист інтересів інвестора та зниження його ризиків;
- створення єдиної інформаційної бази про об'єкти інвестування та забезпечення вільного доступу до неї потенційних інвесторів, що забезпечує рівні та відкриті умови для конкурентної інвестиційної діяльності;
- забезпечення стабільної політичної ситуації, оскільки її нестабільність суттєво зменшує приплив інвестицій в країну.

Інвестиційну спроможність можна дослідити, розділивши її на такі групи [55]:

- 1) природні ресурси держави чи регіону;
- 2) виробничі потужності (матеріальні блага, створені населенням держави чи регіону);
- 3) інноваційний потенціал (використання наукових досягнень науки і техніки в регіоні чи на рівні країни);
- 4) працевлаштування (кількість працівників, вік, рівень освіти та кваліфікації);
- 5) фінансові можливості населення;
- 6) інституційний потенціал (рівень розвитку провідних ринкових інститутів);
- 7) інфраструктурний потенціал (економіко-географічне положення та інфраструктура регіону);
- 8) туристичний потенціал (наявність атракцій для туристів);
- 9) споживча спроможність (валова купівельна спроможність і споживчий попит населення регіону).

Тому інвестиційна здатність позитивно впливає на інвестиційну привабливість і сприяє її зростанню.

Інвестиційний ризик має протилежний вплив на інвестиційну привабливість. Виходячи з попередніх думок, інвестиційні ризики можна розділити на такі групи:

- 1) фінанси (державний/місцевий бюджет або баланс підприємства);
- 2) економічні (тенденції економічного розвитку ринку);
- 3) соціальні (соціальна нестабільність регіону);
- 4) криміногенність (злочинне середовище), тяжка злочинність, економічна злочинність та пограбування;
- 5) група екологічних факторів (забрудненість і радіаційний стан);
- 6) група управління (наявність цільових програм, рівень розвитку управлінської діяльності, бюджет та ефективність їх контролю).

Окрім забезпечення сприятливого інвестиційного клімату, до завдань держави входять стимулювання інвестиційної діяльності та регулювання розподілу залучених інвестицій у пріоритетні галузі економіки, підтримка непривабливих для інвесторів соціальних інвестицій (освіта і наука, охорона здоров'я тощо), інфраструктура розвитку, екологічної безпеки, які є пріоритетними для розвитку національної економіки в цілому.

Для розвинених країн, де інвестиційний клімат максимально сприятливий і є достатньо можливостей для залучення інвестиційного капіталу, можливе проведення пасивної інвестиційної політики, за якої держава практично не втручається в інвестиційні процеси, а лише забезпечує правовий захист для інвесторів. Проте в нинішній ситуації в Україні краще обрати активну інвестиційну політику, яка дозволить використовувати широкий спектр можливостей впливу, а держава також виступатиме інвестором, що, за даними нашого дослідження, дозволить швидко розвиток національної економіки .

Це необхідно враховувати при розробці альтернативних стратегій реалізації кредитно-інвестиційної політики. На нашу думку, досить

ефективними шляхами є розробка кількох альтернативних стратегій та визначення оптимальної стратегії реалізації кредитно-інвестиційної політики за допомогою методів моделювання.

Одним із етапів є визначення графіка процесу формування та реалізації ефективної кредитно-інвестиційної політики, а також органів, відповідальних за її реалізацію, що важливо з точки зору встановлення конкретних часових рамок та визначення відповідальності за кожного з них. їх процеси.

Наступним етапом є розроблення механізму реалізації ефективної кредитно-інвестиційної політики. Це важливий етап з огляду на те, що механізм вже має повністю відобразити цілеспрямований вплив держави на суб'єкти та об'єкти кредитно-інвестиційної діяльності та їх взаємозв'язки, що в свою чергу впливатиме на розвиток національної економіки.

Завершальним етапом є оцінювання результатів реалізації кредитно-інвестиційної політики. Однак при виявленні певних недоліків потрібно повернутися на один із попередніх етапів для їх виправлення і отримання максимально позитивного результату від реалізації кредитно-інвестиційної політики.

Отже, на основі проведеного дослідження нами запропоновано визначення поняття «кредитно-інвестиційна політика» як частини економічної політики держави, яка складається з організаційно-правових та економічних заходів, які спрямовані на розвиток інвестиційної діяльності, регулюють використання кредитних та інвестиційних ресурсів з метою забезпечення збалансованого розвитку національної економіки. Розроблений порядок реалізації ефективної кредитно-інвестиційної політики в національній економіці дасть змогу поступово виробити ефективну модель кредитно-інвестиційної політики, що стане перспективою для подальших досліджень у цьому напрямку.

1.2. Класифікація факторів, що визначають формування моделей кредитно-інвестиційної політики в національній економіці

Для більш ефективного дослідження необхідно розуміти його основні етапи, елементи та завдання. З цією метою пропонується наступна концептуальна модель кредитно-інвестиційної політики в національній економіці, яка містить і уточнює мету, завдання, об'єкт, принципи, обсяг, критерії та виконавця кредитно-інвестиційної політики в національній економіці.

Метою державної кредитно-інвестиційної політики є забезпечення сталого розвитку національної економіки шляхом підвищення ефективності кредитно-інвестиційної діяльності держави.

До завдань пропонуємо віднести: визначення сучасного стану кредитно-інвестиційної політики в Україні; створення сприятливого інвестиційного клімату та забезпечення сучасної інвестиційної інфраструктури; формування заходів щодо підвищення ефективності кредитно-інвестиційної діяльності держави; моделювання кредитно-інвестиційної політики в національній економіці; аналіз та оцінка моделей кредитно-інвестиційної політики в національній економіці; розробка моделей кредитно-інвестиційної політики в національній економіці.

Об'єктом концептуальної моделі є кредитно-інвестиційна політика в національній економіці.

На нашу думку, доцільно створити таку систему принципів побудови моделей кредитно-інвестиційної політики в національній економіці:

1. Принцип узгодженості – процес формування моделей кредитної та інвестиційної політики має враховувати те, що такі моделі передбачають взаємодію всіх елементів системи, включаючи мету, цілі, інструменти, прогнозовані результати тощо.

2. Принцип узгодженості – цілі моделей кредитно-інвестиційної політики мають узгоджуватися із завданнями загальної політики соціально-економічного розвитку держави та всіх її напрямів.

3. Принцип ефективності – передбачає аналіз і прогнозування всіх етапів, визначення їх ефективності та вибір для реалізації лише економічно ефективних напрямів кредитно-інвестиційної політики.

4. Принцип пріоритетності - передбачає державну фінансову підтримку лише прибуткових, стратегічно ефективних та соціально значущих інвестиційних проектів.

5. Принцип рівності – передбачає створення рівних умов доступу до достовірної інформації, можливостей інвестування чи кредитування для всіх інвесторів та інвестиційних проектів.

6. Принцип доступності – створення інвестиційних можливостей для будь-якого потенційного інвестора (резидента чи нерезидента) на рівних умовах із забезпеченням державних гарантій щодо відкритих умов і правил інвестиційного процесу, захисту інтересів тощо.

7. Принцип конкурентоспроможності – забезпечення ринкової конкуренції як між інвесторами, так і між інвестиційними проектами.

8. Принцип партнерства та змішаного інвестування – забезпечення умов для змішаного державно-приватного інвестування з метою підвищення ефективності такого інвестування та зниження бар'єрів для входу інвесторів з невеликим капіталом на інвестиційний ринок.

Інструменти моделювання кредитно-інвестиційної політики в національній економіці мають адміністративний, інституційний та економічний характер.

На моделювання кредитно-інвестиційної політики в економіці впливають як внутрішні, так і зовнішні фактори, які можна розглядати за різними критеріями або групами. Різні вчені по-різному поєднують окремі фактори кредитно-інвестиційної політики. Але, як правило, в наукових працях враховуються фактори, що формують інвестиційний клімат [40, с. 166], фактори, що негативно впливають на інвестиційну діяльність [26], а також фактори, що визначають інвестиційної привабливості на макро-, мезо- та мікрорівнях [13]. Тому доцільно розглянути їх більш детально та на основі

проведеного дослідження сформувані типологію факторів, що зумовлюють формування моделей кредитно-інвестиційної політики в національній економіці, які ще недостатньо досліджені.

Н. М. Третяк вважає, що до основних факторів, які формують інвестиційний клімат держави, належать: організаційно-правові фактори, політичні фактори, економічні фактори, характеристики потенціалу країни, фінансові фактори, соціокультурні чинники, міжнародні відносини, розвиток ринкової економіки, загальні умови. Для кожного фактора запропоновані відповідні ознаки, а саме:

- організаційно-правовий фактор включає такі ознаки, як ступінь впливу на інвестиційну діяльність органів державної влади та чинна законодавча база;

- ознаками політичного чинника є стабільність політичної ситуації та довіра населення до держави;

- економічний фактор враховує рівень ВВП та його динаміку, загальний стан економіки, рівень зовнішньої та внутрішньої заборгованості держави та рівень тіньової економіки;

- потенціал країни визначається наявністю науково-технічних ресурсів, землі, енергії, робочої сили тощо;

- фінансовий фактор визначає рівень доходів домогосподарств, кредитну ставку та рівень депозитів населення на одну особу;

- соціокультурний фактор враховує житлові умови та обслуговування населення, стан охорони здоров'я та медичного обслуговування, соціальну захищеність населення, рівень злочинності та захищеність прав і свобод людини;

- міжнародні відносини включають такі ознаки, як дотримання норм і правил міжнародних договорів і конвенцій, співробітництво з різними міжнародними організаціями та міжнародні рейтинги держави;

- розвиток ринкової економіки враховує рівень інфляції, можливості ринку, наявність і рівень вільної конкуренції;

- до умов відносять ступінь зносу основних фондів, рівень розвитку видів господарської діяльності матеріального виробництва та екологічну безпеку [40, с. 166].

До загальних чинників негативного впливу на інвестиційну діяльність у національній економіці України можна віднести наступні [26]:

- невиконання державою своїх зобов'язань;
- нестабільність законодавчої системи;
- відсутність повноцінно функціонуючого вторинного ринку цінних паперів;
- відсутність підтримки з боку органів державної влади;
- проблеми, спричинені державним контролем;
- проблеми сертифікації товарів, що імпортуються в країну, та видачі ліцензій на експорт товарів місцевого виробництва;
- невизначеність щодо дозволів на роботу для іноземних кваліфікованих працівників та інтересу до ноу-хау.

Збільшення обсягів залучення інвестиційних коштів є способом забезпечення умов для виходу компаній з кризи, стимулювання процесу їх економічного зростання, створення можливостей для впровадження нових технологій та підвищення рівня робочої сили, продуктивності праці та підвищення рівня життя населення. Гунько В.І. [13] у своїй науковій роботі дійшов висновку, що на рівень економічного розвитку підприємств нашої країни впливають такі групи факторів: політичні, економічні, соціальні, технологічні.

Політичні фактори, що формують бізнес-середовище держави та можливість доступу до основних ресурсів суб'єктів господарювання та їх ефективного функціонування, з одного боку, свідчать про встановлення стабільності на підприємствах. Це створює сприятливу основу для можливих структурних змін. З іншого боку, політична залежність влади, ризики кардинальної зміни політичних процесів та правових засад економічної

діяльності негативно впливають на виконання стратегічних програм розвитку суб'єктів господарювання різних розмірів і типів. господарська діяльність.

Економічні фактори лежать в основі розвитку діяльності галузей народного господарства, а також визначають розподіл усіх ресурсів на різних рівнях народного господарства. Критичним фактором у цій групі є несприятливий інвестиційний клімат, який унеможлиблює ефективну реалізацію інвестиційної стратегії, що свідчить про актуальність і необхідність вжиття всіх заходів для підвищення інвестиційної привабливості вітчизняних компаній та створення сприятливого інвестиційного клімату, який вимагає стабільності національної валюти, ефективної кредитно-інвестиційної політики та позитивної динаміки основних макроекономічних показників.

Соціальні чинники формують передумови економічного розвитку компаній у суспільстві.

Технологічні фактори вказують на причини негативних процесів у функціонуванні підприємств народного господарства. Вітчизняні підприємства потребують повноцінного інноваційного оновлення основних фондів. Досягти цього можна шляхом формування ефективного механізму розвитку інноваційної діяльності, освоєння інновацій та інноваційних технологій у виробництві, а також повного використання світового досвіду у цій сфері.

Гулько В.І. вважає, що на інвестиційний клімат впливають інституційні, економічні та соціальні фактори, які розглядають інвестиційний процес на мікро-, мезо- та макрорівнях. Ці фактори детально обговорюються на всіх трьох рівнях. Однак для нашого дослідження доцільно розглядати ці фактори лише на макрорівні. Таким чином, інституційні фактори на макрорівні включають:

- політична стабільність країни (внутрішня і зовнішня);
- участь у міжнародних організаціях;
- комерційна політика держави;
- масштаби державного втручання в економіку;

- тверді принципи податкового, господарського та фінансового права;
- ступінь взаємопроникнення правових засад держави в міжнародно-правову сферу;
- ефективність митної політики;
- захист інтелектуальної власності;
- забезпечення прав і свобод населення;
- гарантії захисту прав інвесторів (вітчизняних та іноземних) [13].

До економічних факторів формування інвестиційного клімату відносяться:

- загальна тенденція макроекономічних показників;
- темпи зростання ВВП;
- стабільність національної валюти;
- мита, податки, пільги;
- можливість повернення вилученого капіталу;
- стан банківської системи в економіці країни;
- валютні та фінансові ризики;
- рівень екологічної безпеки (стандартизація, квоти та штрафи).

До соціальних факторів формування інвестиційного клімату належать:

- рівень політичної активності населення;
- ступінь соціального розвитку суспільства, умови життя і побуту населення;
- рівень злочинності в Україні;
- толерантність суспільства до інших національностей і віросповідань у населення;
- стан профспілкового руху.

Сержанов В. В. виділяє такі чинники, які необхідно враховувати при розробці державної інвестиційної політики:

1. Рівень доходів населення.
2. Розвиток ринку та його стійкість.

3. Чисельність працівників, рівень кваліфікації робітників, рівень безробіття.

4. Доступ до факторів виробництва, рівень розвитку інфраструктури, мережі постачальників.

5. Економічна стабільність (ВВП, доходи населення, інфляція).

6. Зовнішньоекономічна політика, можливість виходу на зовнішні ринки, конкурентна політика [34, с.141].

Отже, усі запропоновані науковцями фактори мають місце та впливають на інвестиційну привабливість або кредитно-інвестиційну політику. Проте доцільно сформувані типологію факторів, які безпосередньо впливають на формування моделей кредитно-інвестиційної політики.

Їх здатність інвестувати та заощаджувати безпосередньо залежить від рівня доходів населення. При низькому рівні доходу населення витратитиме всі отримані гроші на базові потреби, і лише коли рівень доходу підвищиться, воно заощаджуватиме та розглядатиме можливості інвестування для отримання прибутку чи захисту заощаджень від інфляції.

Сьогодні значна частина населення України має досить низький рівень доходів. Але та частина, яка має середній дохід через низьку фінансову освіту, не вкладає свої заощадження нікуди, а зберігає їх у готівці або не зберігає взагалі.

Тому необхідно підвищувати як доходи населення, так і рівень фінансової грамотності, що збільшить обсяги приватних інвестицій у центрі країни.

Стабільність ринку впливає на інвестиційний клімат та його розвиток. При розробці державної кредитно-інвестиційної політики доцільно вивчати ринкові тенденції та їх стан, а також робити можливі прогнози основних показників, оскільки від цього залежить, які методи та інструменти кредитно-інвестиційної політики будуть більш ефективними.

Чисельність населення працездатного віку та рівень безробіття впливають на кількісні показники інвестиційних можливостей та можливостей

розвитку підприємництва. Неможливо спланувати і націлити на необмежену кількість високотехнологічних виробництв з обмеженою кількістю висококваліфікованих працівників у цій сфері. Рівень безробіття також відрізняється по регіонах, що також слід враховувати при плануванні розвитку конкретних ринків і підприємств у регіонах. При побудові моделі кредитно-інвестиційної політики необхідно досягти рівномірного розподілу інвестицій по регіонах з урахуванням кадрової обмеженості кожного регіону.

При створенні моделі кредитно-інвестиційної політики необхідно також враховувати кількість вільних факторів виробництва на території кожного регіону та можливість доступу до них, а також рівень розвитку інфраструктури, що дозволяє компаніям швидко розробляти та використовувати їх і забезпечувати необхідні поставки від постачальників, яких також має бути достатньо.

Стабільність економіки дає змогу точніше прогнозувати інвестиційні ризики та прибутковість, можливість отримання кредитних коштів тощо. Тому за стабільних основних макроекономічних показників інвестиційний клімат покращується. Тому для створення ефективної моделі кредитно-інвестиційної політики необхідно враховувати тенденції та прогнози основних показників, таких як ВВП, інфляція, рівень доходів населення тощо.

Мікроінвестування – це нова активно використовувана практика вкладення невеликих сум грошей у довгострокові та короткострокові інвестиційні проекти. Мікроінвестиції не потребують серйозних змін у способі життя інвестора, оскільки не потребують значних інвестицій і не потребують навчання новим звичкам заощаджувати чи фінансовим навичкам.

Мікроінвестиції характеризуються значною кількістю переваг, серед яких:

1. Мінімальних інвестиційних вимог немає. Висока інвестиційна потреба у фінансових коштах є основною причиною популярності схем мікроінвестицій.

2. Наявність додатків для управління мікроінвестиціями, таких як Acorns або Stash, які дозволяють інвестувати від еквівалента \$5,00. Clink — це ще одна програма, яка знижує мінімальну суму інвестицій до 1 долара, що дозволяє вам заощаджувати 1 долар щодня за допомогою депозиту.

3. Невеликі комісії за довірче управління. Мікроінвестиційні програми перевершують традиційних інвестиційних посередників (інвестиційних менеджерів, фонди тощо) з точки зору комісії за управління. Дослідження показує, що середня комісія за управління інвестиціями становить 1,18% для інвестицій до 50 000 доларів США і падає ще більше для більших сум (1,02% за 1 мільйон доларів). Програми для мікроінвестування стягують фіксовану комісію за невеликі інвестовані суми та відсоткову комісію за портфелі понад 5000 доларів США. Такі популярні програми, як Acorns, Clink і Stash, стягують 1 долар на місяць за управління інвестиціями клієнта. Комісія за адміністрування змінюється залежно від збільшення залишків на рахунку.

4. Можливість вибору між багатьма варіантами інвестування. Мікроінвестиції характеризуються не тільки нижчим бар'єром для входу на інвестиційний ринок і доступною платою за управління інвестиціями, але й їх адаптивністю. Оскільки інвестори починають з невеликих сум, мікроінвестиції дозволяють купувати навіть часткові акції.

5. Автоматичне балансування портфелів. Фінансове планування вимагає розуміння того, як працюють різні інвестиції, їхній профіль ризику, період блокування та методи розподілу. За даними американських дослідників, близько 40 відсотків дорослих американців не знають, коли і як додати інструменти з фіксованим доходом до свого портфеля. Подібну тенденцію можна спостерігати при перебалансуванні портфеля. Розподіл правильних часток між класами активів може бути складним для звичайних інвесторів, особливо коли їм потрібно збалансувати свій портфель для досягнення довгострокових цілей.

6. Простий у використанні інтерфейс. Іншою ключовою відмінністю програм мікроінвестування є їх зручний інтерфейс і можливість відстежувати

інвестиції на персональному смартфоні. Ви можете переглянути щоденні внески, чисті інвестиції та моделі зростання за різні періоди часу.

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНИЙ СТАН КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

2.1. Аналіз світового досвіду формування моделей кредитно-інвестиційної політики

На основі ретельного аналізу кредитно-інвестиційної політики в національній економіці можна зробити висновок, що розвиток кредитно-інвестиційної політики можна забезпечити за допомогою різноманітних методів та засобів. В умовах глобалізації важливу роль відіграє правильний вибір моделей, що забезпечують досягнення цілей кредитно-інвестиційної політики, що збігаються з основними цілями соціально-економічного розвитку держави.

Кредитно-інвестиційна політика — елемент економічної політики держави, що складається з організаційних, правових та економічних заходів, що розвивають кредитно-інвестиційну діяльність, регулюють використання кредитних та інвестиційних коштів, забезпечують збалансований розвиток національної економіки.

Кожна держава характеризується певними особливостями у здійсненні власної кредитно-інвестиційної політики. Однак є кілька ключових прикладів із розвинутих країн, і саме кредитна та інвестиційна політика цих країн є предметом дослідження.

Враховуючи інвестиційні потреби розвитку національної економіки, доцільно проаналізувати моделі кредитно-інвестиційної політики в національній економіці, визначити їх переваги та недоліки та скласти концептуальну модель кредитно-інвестиційної політики для України.

Так, різні автори виділяють такі моделі національної економіки: американську (США), скандинавську (Фінляндія, Норвегія, Швеція), саксонську, японську, а деякі вчені почали виділяти слов'янську модель.

Вчені виділяють різні класифікації економічних моделей, але чітко визначених моделей кредитно-інвестиційної політики в економіці немає. Тому, перш за все, необхідно проаналізувати моделі національної економіки та різні підходи до її розміщення, і на основі цього можна запропонувати моделі кредитно-інвестиційної політики в національній економіці.

Сержанов В. В. [34, с. 76-77] пропонує розрізняти наступні моделі державної інвестиційної політики:

1) Модель податкового стимулювання – приватне інвестування стимулюється насамперед тим, що в центрі інвестиційної політики держави є послідовний макроекономічний розвиток національної економіки, стабілізація процентної та цінової політики, надання якісної та своєчасної інформації, розвинутий ринок цінних паперів і податкові стимули для приватних інвестицій (США, Канада, розвинені країни);

2) модель підтримки проектів – держава будує партнерські відносини з приватними інвесторами шляхом контролю та мобілізації державних заощаджень у банківському секторі та надання пільгових кредитів компаніям на певних умовах (Японія, Китай, Франція та ін.);

3) модель інфраструктурної підтримки – поєднує в собі позитивні сторони попередніх моделей, тобто держава лише створює умови для доступу до інвестиційних можливостей, забезпечує рівноправну участь усіх приватних інвесторів, які самостійно обирають інвестиційні проекти та обсяги інвестицій (Тайвань, Південна Корея та ін.).

Почати варто з аналізу досвіду США, оскільки ця країна завжди очолює рейтинги за обсягом інвестицій, зручністю ведення бізнесу, фінансуванням тощо. Американська модель кредитно-інвестиційної політики характеризується такими основними темами:

- Центральний банк США (U.S. Central Bank);
- Рада керуючих Федеральної резервної системи;
- 12 Федеральних резервних банків;
- Федеральний комітет з відкритих ринків (FOMC);

- Комісія з цінних паперів і бірж США (SEC);
- Інші.

Центральний банк, рада керуючих, федеральні банки та FOMC є складовими Федеральної резервної системи.

Загалом їх основні спільні функції такі:

- реалізація грошово-кредитної політики країни для забезпечення максимальної зайнятості, стабільних цін і помірних довгострокових процентних ставок в економіці США;
- сприяння стабільності фінансової системи та мінімізації системних ризиків шляхом активного спостереження;
- сприяння безпеці та надійності окремих фінансових установ та моніторинг їх впливу на фінансові та інвестиційні системи;
- сприяння безпеці та ефективності платіжно-розрахункової системи з використанням послуг для банківського сектору;
- захист прав споживачів через нагляд за споживачами та експертизу, дослідження та аналіз нових проблем і споживчих тенденцій у фінансовому, кредитному та інвестиційному секторах.

Центральний банк має вплив на 12 федеральних банків. Ці установи працюють незалежно, але знаходяться під контролем як Центрального банку, так і Ради керуючих і Комісії відкритого ринку.

Спочатку кожен із 12 резервних банків мав працювати незалежно від інших резервних банків і навіть встановлювати власні процентні ставки.

Концепція національної економічної політики була недостатньо розробленою, а вплив операцій на відкритому ринку – купівлі та продажу облігацій казначейства США – на формування політики був менш значним.

У зв'язку зі зростаючою інтеграцією уряду та завдяки розвитку технологій, комунікацій, транспорту та фінансових послуг, ефективна реалізація грошово-кредитної політики вимагала посилення співпраці та координації всієї системи, що призвело до створення Федерального комітету відкритого ринку (FOMC).

Закон про дерегуляцію депозитних установ і монетарний контроль 1980 року (Закон про монетарний контроль) запровадив ще більший ступінь координації між резервними банками стосовно ціноутворення фінансових послуг, що пропонуються зберігачам.

Серед резервних банків також спостерігається тенденція до централізації або консолідації багатьох своїх фінансових послуг і функцій підтримки та стандартизації інших. Резервні банки стали більш ефективними завдяки внутрішньосистемним угодам про обслуговування, які покладають відповідальність за послуги та функції національного масштабу на кожен із 12 резервних банків.

Розробники закону про Федеральну резервну систему свідомо відмовилися від концепції єдиного центрального банку. Натомість вони передбачили «систему» центрального банку з трьома основними функціями:

- центральне правління;
- децентралізована операційна структура 12 резервних банків;
- поєднання публічних і приватних ознак.

Хоча частини Федеральної резервної системи мають деякі характеристики з корпораціями приватного сектора, Федеральну резервну систему було створено, щоб служити інтересам суспільства.

Дві інші групи відіграють важливу роль у виконанні основних функцій Федерального резерву:

- Депозитарні установи - банки, ощадні каси та кредитні спілки;
- Дорадчі комітети Федеральної резервної системи, які консультують Раду керуючих і резервні банки щодо обов'язків системи.

Депозитарні установи пропонують громадськості транзакційні або чекові рахунки та можуть вести власні рахунки у своїх місцевих федеральних резервних банках.

Депозитарні установи зобов'язані виконувати резервні вимоги, тобто мати певну суму готівки в касі або на рахунку в Резервному банку на основі загальних залишків на їхніх розрахункових рахунках.

Депозитарні установи, які мають на своїх резервних банківських рахунках більше коштів, ніж їм потрібно для виконання резервних вимог, можуть надавати позики іншим депозитним установам, яким потрібні кошти для виконання власних резервних вимог. Ця ставка впливає на процентні ставки, ціни активів, обмінні курси, а отже, і на сукупний попит в економіці. ФРС встановлює базову відсоткову ставку на своїх засіданнях і затверджує заходи, які називаються операціями на відкритому ринку, для досягнення цієї мети.

Є чотири консультативні ради, які допомагають і консультують Раду з питань державної політики.

Федеральна консультативна рада (FCC). Цей орган, створений відповідно до Закону про Федеральну резервну систему, включає 12 представників банківської галузі. FKR зазвичай зустрічається з Радою чотири рази на рік, як того вимагає закон. Кожного року кожен резервний банк обирає одну особу, яка представлятиме свій округ у FCR. Члени FKR зазвичай обираються на трирічний термін і обирають своїх власних посадових осіб.

Консультативна рада спільних депозитаріїв (JDCCD). KRDUГ спочатку був створений Радою керуючих для збору інформації та думок від ощадних і взаємоощадних банків і кредитних спілок. Нещодавно членство розширилось і включає державні банки. Як і FKR, CGRD надає інформацію безпосередньо Раді керуючих про економіку, умови кредитування та інші питання.

Типова рада з валідації. Цей орган був створений Радою керуючих у 2012 році для надання експертних і незалежних консультацій щодо процесу ретельної оцінки моделей, які використовуються в стрес-тестах банківських установ.

Комісія з цінних паперів і бірж (SEC) контролює фондові біржі, брокерів і дилерів, інвестиційних консультантів і взаємні фонди для забезпечення чесної торгівлі, розкриття важливої ринкової інформації та запобігання шахрайству.

Як правило, випуски цінних паперів, що пропонуються в міждержавній торгівлі, поштою або через Інтернет, повинні бути зареєстровані в SEC, перш ніж їх можна буде продати інвесторам. Фірми, що надають фінансові послуги, такі як брокери-дилери, консультаційні фірми та менеджери з фінансових операцій, а також їхні професійні представники також повинні зареєструватися в SEC, щоб вести бізнес. Наприклад: ви відповідаєте за схвалення будь-якого офіційного обміну біткойнів.

Тому варто зазначити, що американська модель кредитно-інвестиційної політики передбачає створення максимально комфортних умов, забезпечення умов для постійного розвитку підприємництва, активно заохочує значну частину населення до розробки нових перспективних технологій. і галузей. Особливістю такої моделі є і те, що у цій країні надається допомога і деякі пільги для малозабезпечених верств населення, тим самим, забезпечують оптимальні умови та рівень життя загалом. Американська модель є однією із найефективніших, про що свідчить низка макроекономічних показників цієї держави.

Що стосується Великобританії, то в цій країні є два основних регулятори. Орган пруденційного регулювання (ОПР) відповідає за фінансову безпеку та надійність банків. Орган фінансового регулювання і нагляду Великобританії (ОФН) відповідає за ставлення банків до своїх клієнтів і поведінку на фінансових ринках [50].

У секторі фінансових послуг у Великій Британії працює понад 2,2 мільйона людей і щорічно генерується 65,6 мільярда фунтів стерлінгів податків [50].

Коли британські ринки працюють добре, конкурентно та чесно, споживачі, працівники та акціонери виграють, а довіра до Великобританії як до провідного світового фінансового центру зберігається.

Метою ОФН є забезпечення належного функціонування відповідних ринків. Основними операційними цілями є:

- захистити споживачів;

- захист фінансових ринків;
- сприяння конкуренції на користь споживачів.

ОФН є незалежною державною агенцією, яка повністю фінансується за рахунок зборів регульованих компаній. Цей орган підзвітний Міністерству фінансів, яке відповідає за фінансову систему Великобританії, і парламенту.

Орган пруденційного регулювання є частиною Банку Англії та відповідає за пруденційне регулювання та нагляд за банками, будівельними товариствами, кредитними спілками, страховиками та великими інвестиційними компаніями [54]. Він встановлює стандарти та здійснює нагляд за фінансовими установами на корпоративному рівні. Загалом ОФН регулює близько 1700 фінансових компаній.

ОФН має дві юридичні цілі:

- сприяння безпеці та надійності цих компаній;
- сприяти забезпеченню належного рівня захисту страхувальників.

Це робить важливий внесок у головну мету Банку – захистити та зміцнити стабільність фінансової системи Великобританії.

Завдяки регулюванню ОФН встановлює та забезпечує виконання стандартів/керівництв, яких компанії повинні дотримуватися. ОФН використовує власне судження щодо того, чи є фінансові компанії здоровими та надійними, чи надають страховики адекватний захист страхувальникам і чи продовжують фірми досягати порогових значень. Вони також використовують перспективний підхід для оцінки ризиків, які компанії можуть становити для майбутньої фінансової стабільності, і вжиття заходів щодо тих, які становлять найбільший ризик.

Основні наглядові рішення ОФН приймає його Рада, до складу якої входять Керуючий Банком Англії, заступник Керуючого з питань фінансової стабільності, Головний виконавчий директор ОФН (заступник Голови з пруденційного регулювання) та незалежні члени. Рада підзвітна парламенту.

Фінансова та інвестиційна діяльність у Великобританії регулюється Законом про фінансові послуги та ринки 2000 року (FSMA).

Існують також законодавчі вимоги — порогові значення, — яких компанії повинні відповідати. Сюди входять компанії, які мають достатній капітал і ліквідність і належним чином керуються (для банків, фінансових установ, взаємних фондів).

Відповідно до Програми корпоративного інвестування фізичні особи можуть отримати податковий кредит у розмірі до 30% від вартості інвестованих коштів у відповідні акції для інвестицій до:

- 1 мільйон фунтів на рік;
- 2 мільйони фунтів стерлінгів на рік при інвестуванні щонайменше 1 мільйона фунтів стерлінгів у наукомісткі підприємства;
- 200 000 фунтів стерлінгів на рік при інвестиціях у фонди венчурного капіталу.

Велика підтримка у розмірі 50% доступна для інвестицій у розмірі до 100 000 фунтів стерлінгів у невеликі компанії-початківці в рамках інвестиційної схеми початкового бізнесу.

Британська галузь управління інвестиціями відіграє важливу роль в економіці, допомагаючи мільйонам людей та сім'ям досягти своїх життєвих цілей, збільшити свої інвестиції (переважно за рахунок пенсій на робочому місці). Насправді 75% домогосподарств Великобританії користуються послугами інвестиційного менеджера (свідомо чи несвідомо). Промисловість, також, інвестує мільярди фунтів у компанії транспортних мереж, лікарень, шкіл та житлових проєктів. Ця галузь підтримує 113 000 робочих місць у Великобританії, у тому числі 14 000 у Шотландії. Це найбільша галузь у своєму роді в Європі та друга за величиною у світі, після Америки.

Японія є потужною країною портфельних інвестицій та активним прямим іноземним інвестором із прямими іноземними інвестиціями, що перевищили 10 мільярдів доларів США у 2017 році. Основними джерелами прямих іноземних інвестицій у Японії є Сполучені Штати, Франція, Нідерланди, Сінгапур, Кайманові острови і Швейцарія, які разом складають близько 80% загального обсягу прямих іноземних інвестицій.

Загалом ключовими галузями для інвесторів в Японії є страхування, електромобілі та транспортне обладнання. Реформи у фінансовому та комунікаційному секторах стимулювали зростання прямих іноземних інвестицій у ці сектори в останні роки.

Законодавство, що встановлює мінімальні вимоги до капіталу, мінімальні вимоги до власного капіталу та мінімальні вимоги до застави для компаній, що надають фінансові, платіжні, страхові та інші пов'язані послуги для підтримки стабільності фінансової системи та захисту споживачів [53]:

- Банківське право.
- Закон про фінансові інструменти та фондові біржі.
- Економічний закон грошового кредиту.
- Закон про страхову справу.
- Закон про платіжні послуги.

У Японії Державний міністр фінансових послуг регулює діяльність головного фінансового та інвестиційного агентства уряду, Агентства фінансових послуг (FSA).

FSA складається з наступних відділів:

- відділ менеджменту та стратегічного розвитку;
- департамент політики та ринків;
- виконавче бюро дипломованих бухгалтерів та Рада директорів;
- виконавчий апарат Комісії з цінних паперів та бірж тощо.

Важливими відділами FSA у сфері інвестицій є:

1. Офіс з навчання інвесторів, який планує та розробляє фундаментальну політику для сприяння сталому зростанню добробуту громадян;
2. Офіс досвідченого управління капіталом, який забезпечує планування, розробку політики та координацію, пов'язану з розвитком управління капіталом;
3. Офіс користувача фінансових послуг, який розглядає скарги або надає інформацію на запити інвесторів.

Уряд Японії наразі відкриває офіси INVEST JAPAN у відповідних

міністерствах і відомствах, щоб служити єдиним центром для іноземних інвесторів, яким потрібна інформація чи допомога у створенні бізнесу в Японії. Офіси також розташовані в Міністерстві економіки, торгівлі та промисловості, його регіональних відділеннях і Департаменті економіки, торгівлі та промисловості Генерального бюро Окінави.

Крім того, існують окремі контактні пункти у відповідних міністерствах і відомствах, так звані «офіси Invest Japan», які можуть направляти інвесторів до організації (в рамках певного міністерства / відомства), відповідальної за конкретну процедуру.

Для розвитку міжнародного інвестування Японія здійснила ряд незвичних дій в нефінансовій сфері, до прикладу:

- здійснює роботу з усунення мовних бар'єрів у магазинах та ресторанах;
- постійно покращує підключення до Інтернету (безкоштовний Wi-Fi);
- збільшує кількість ділових літаків в регіональних аеропортах;
- посилює консультаційні служби для іноземного бізнесу державними міністрами.

На основі аналізу моделей кредитно-інвестиційної політики іноземних країн, наведено їх особливості у табл. 2.1.

Отже, всі перераховані вище моделі є прикладом найуспішніших моделей у світі. Всі вони мають певні особливості та відмінності. Головне, що усі вони мають орган, який сертифікує інвесторів або професійних інвестиційних менеджерів, тим самим захищаючи як стабільність всього ринку, так і інтереси звичайних людей, які стають клієнтами таких інвестиційних менеджерів.

Також важливо, що існує єдина національна інвестиційна асоціація чи федерація, яка представляє інтереси всіх категорій інвесторів і активно впливає на законодавство.

Таблиця 2.1

Особливості аналізованих моделей кредитно-інвестиційної політики

Характеристика	Американська модель	Саксонська модель	Японська модель
Існування органу, що регулює фінансову та інвестиційну системи	Центральний банк США, 12 федеральних банків	Банк Англії	Банк Японії
Існування органу, що активно захищає інтереси інвесторів	Комісія з цінних паперів і бірж США	Орган фінансового регулювання і нагляду	Агентство фінансових послуг
Наявність органу, що сертифікує інвесторів чи професійних менеджерів з інвестицій	+	+	+
Існування органу, що здійснює освітню діяльність та підвищує рівень фінансової та технічної грамотності населення	+	+	-
Існування відповідної законодавчої бази, що спрощує процес інвестування в малі та середні підприємства	+	+	+
Існування відповідної законодавчої бази, що спрощує процес інвестування в стартапи	+	+	+
Існування відповідної законодавчої бази, що уможливує використання новітніх форм фінансування (краудфандинг, краудінвестинг)	+	+	+
Існування обмежень щодо максимальної суми інвестиції для неакредитованих інвесторів	+	-	-
Існування єдиного інвестиційного об'єднання чи асоціації	+	+	+
Основний напрям стимулювання кредитно-інвестиційної діяльності	Спрощення звітностей для новостворених та інноваційних підприємств, зменшення розміру мінімальних сум для інвестування, допуск неакредитованих інвесторів до інвестиційного процесу	Підтримка новостворених підприємств та інноваційних чи технологічних стартапів, активне застосування податкового кредиту (до 30%), пільги з податку на прибуток та дивідендів, отриманих від звичайних акцій	Створення численних офісів підтримки INVEST JAPAN та інвестиційні японські центри підтримки бізнесу (IBSC), існування мінімальних вимог до капіталу та мінімальних вимог щодо забезпечення компаній, які займаються наданням фінансових, платіжних, страхових та інших супутніх послуг

Важливою відмінністю між цими трьома моделями є те, що в США та Великобританії вони спираються на внутрішніх інвесторів, створюючи тим самим сприятливе середовище для ведення бізнесу та постійно проводячи просвітницькі заходи для підвищення рівня фінансової та технічної грамотності населення. Японія, з іншого боку, зосереджується на іноземних інвесторах, тому в країні створюються різноманітні консультативні центри для інвесторів (INVEST JAPAN, IBSC), консультаційні служби для іноземних компаній посилюються урядовими міністрами, і здійснює постійну роботу з усунення мовних бар'єрів у країні в цілому.

2.2. Оцінка інвестиційної діяльності в Україні

Світова фінансова криза підкреслила важливість кредитування та забезпечення оптимальних умов фінансування щодо динаміки макроекономічних показників. Емпіричні дослідження показують, що нефінансові приватні позики та ціни на активи є ранніми індикаторами рецесії та фінансової кризи, і що значне зростання кредитування та значне зростання активів разом призводять до значно слабкішого відновлення економіки.

У країнах з розвиненими фінансовими ринками процес кредитного регулювання працює відносно швидко та ефективно. У цих країнах кредитна політика може бути ефективно реалізована за допомогою одного або кількох інструментів, завдяки яким у середовищі, що розвивається, дії монетарної влади набагато швидше та ефективніше передаються всім суб'єктам та установам фінансового сектора, а потім і в інших галузях національної економіки.

Зовсім інший підхід, вплив і наслідки реалізації кредитної політики в країнах з нерозвиненими фінансовими ринками. Це країни з нижчим рівнем економічного розвитку, з нижчим рівнем монетаризму та країни з недостатнім інституційним потенціалом для здійснення процесу валютного регулювання [56].

Одним із основних інструментів державної кредитної політики є облікова ставка центрального банку. У дослідженнях вчених було виявлено дві ключові групи факторів, що впливають на його розмір. Так, вважається, що є фактори, пов'язані із загальними тенденціями розвитку економіки, і фактори, пов'язані з рішенням центрального банку в монетарній сфері. Першу групу факторів можна вважати фундаментальною по відношенню до другої, оскільки динаміка розвитку економічних процесів у державі має значний вплив на політику та інструменти центрального банку [47].

Цей інструмент важливий, оскільки його розмір є основою для формування вартості кредитних і депозитних ресурсів для населення.

В Україні завжди спостерігалася висока облікова ставка (рис. 2.1). Найбільше значення протягом аналізованого періоду з 2000р. до 2020 р. сягає 30% (у 2015 р.), а найменше – 6 % (у 2020 р.).

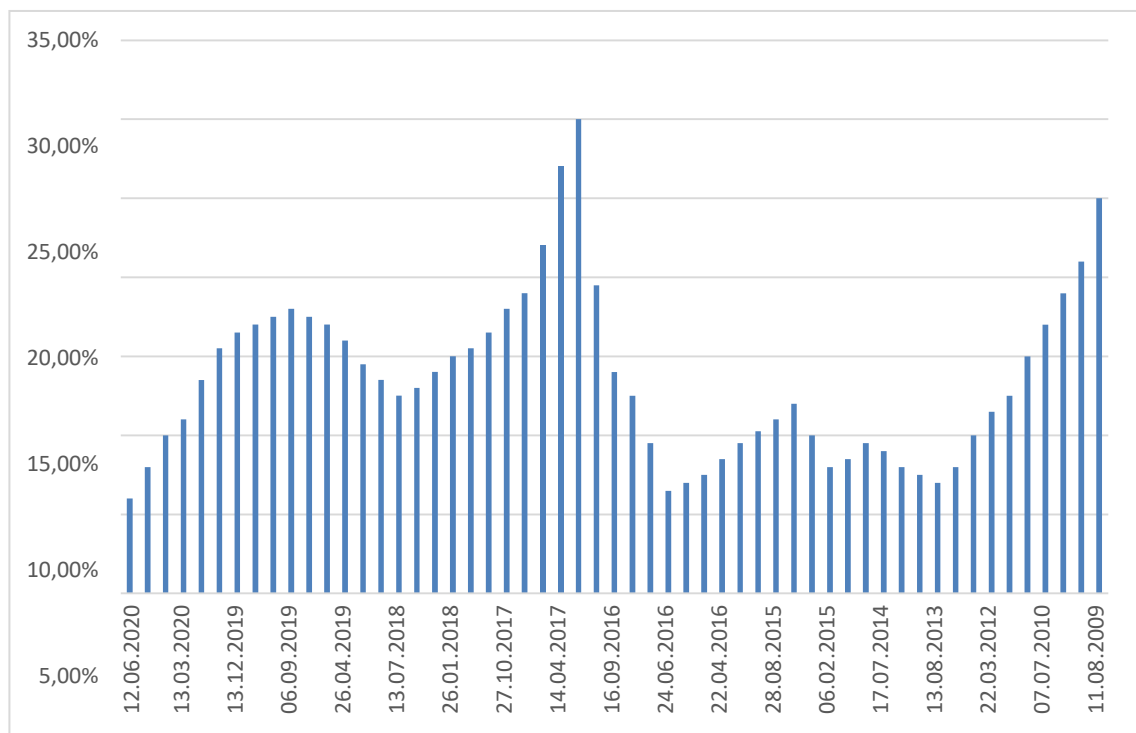

Рис. 2.1. Динаміка облікової ставки в Україні, 2001-2020 рр.

Примітка. Побудовано за даними офіційного сайту Національного Банку України

Основними причинами високих дисконтних ставок є:

- країна характеризується високим ризиком діяльності у фінансовому секторі;
- прогнозується зростання інфляційних процесів;
- відсутність стабільності національної валюти;
- девальвація національної валюти.

Розмір облікової ставки безпосередньо впливає на вартість запозичення коштів населення та підприємств. Практика показала, що значна відсоткова ставка за користування кредитними коштами є причиною того, що держава не може повністю реалізувати свій потенціал і, в гіршому випадку, призводить до стагнації економіки.

Подібна динаміка простежується і щодо відсоткової ставки за кредитами овернайт (рис. 2.2). Найвище її значення спостерігалось у 2015 р. – 25,21%, а найнижче у 2013 р. зі значенням 7,63%.

Примітка. Побудовано за даними офіційного сайту Національного Банку України

Для створення моделі кредитно-інвестиційної політики також необхідно вивчити поточну економічну ситуацію та проаналізувати тенденції залучення інвестицій за останні роки. Результати цього аналізу є основою для формування ефективної моделі кредитно-інвестиційної політики. Метою дослідження є аналіз динаміки капітальних інвестицій за джерелами фінансування та регіонами як етап створення ефективної моделі кредитно-інвестиційної політики.

Пропонуємо аналізувати динаміку капітальних інвестицій переважно за джерелами фінансування, оскільки ми побачимо структуру та динаміку капітальних інвестицій за кожним джерелом. Тому обсяг капітальних інвестицій з кожним роком зростає, що є досить позитивною тенденцією в сучасних економічних і політичних умовах. Однак важливо розуміти тенденцію розподілу інвестицій за джерелами фінансування. При активній інвестиційній політиці держава має активно інвестувати у розвиток пріоритетних галузей економіки. За останні роки обсяг капітальних інвестицій за рахунок державного бюджету збільшився з 0,7% до 4%, але це небагато. Трохи більше було залучено коштів місцевих бюджетів – від 2,6% у 2014 р. до 9,2% у 2017 р. показник зростає, а в 2018 р. цей показник знизився до 8,7%. Вагому частку капітальних інвестицій становлять власні кошти підприємств та організацій – від 67,4% в 2015 р. до 71,3% в 2018 р., де теж спостерігається зростання протягом останніх років. Обсяги банківських кредитів та інших позик від 8,8% у 2014 р. знижувались до 5,3% у 2017 р. та з того часу зросли до 9,1% на початку 2019 р. Власне кошти іноземних інвесторів у структурі капітальних інвестицій складають лише 1,3% на початку 2019 р. Їх обсяг знижувався останні 5 років і досягнув 0,3% у 2018 р. Обсяги коштів населення на будівництво житла також знижувались протягом останніх 5 років і у 2018 р. становили 6,4% від усіх капітальних інвестицій, але у 1 півріччі 2019 р. вже почали зростати і досягли 7%. Інші джерела інвестування коливаються в межах 2,3%-3,2%.

З цих тенденцій видно, що більшість інвестицій підприємство здійснює за власні кошти, незначну частину – за рахунок банківських кредитів, коштів державного та місцевих бюджетів та іноземних інвесторів. За необхідного розвитку національної економіки доцільно проводити інвестиційну політику таким чином, щоб іноземні інвестиції становили значно більшу частку капіталовкладень. Перш за все, необхідно збільшити обсяг іноземних інвестицій. На рис. 2.8 більш наочно представлена структура капітальних інвестицій за джерелами фінансування в Україні за останні роки.

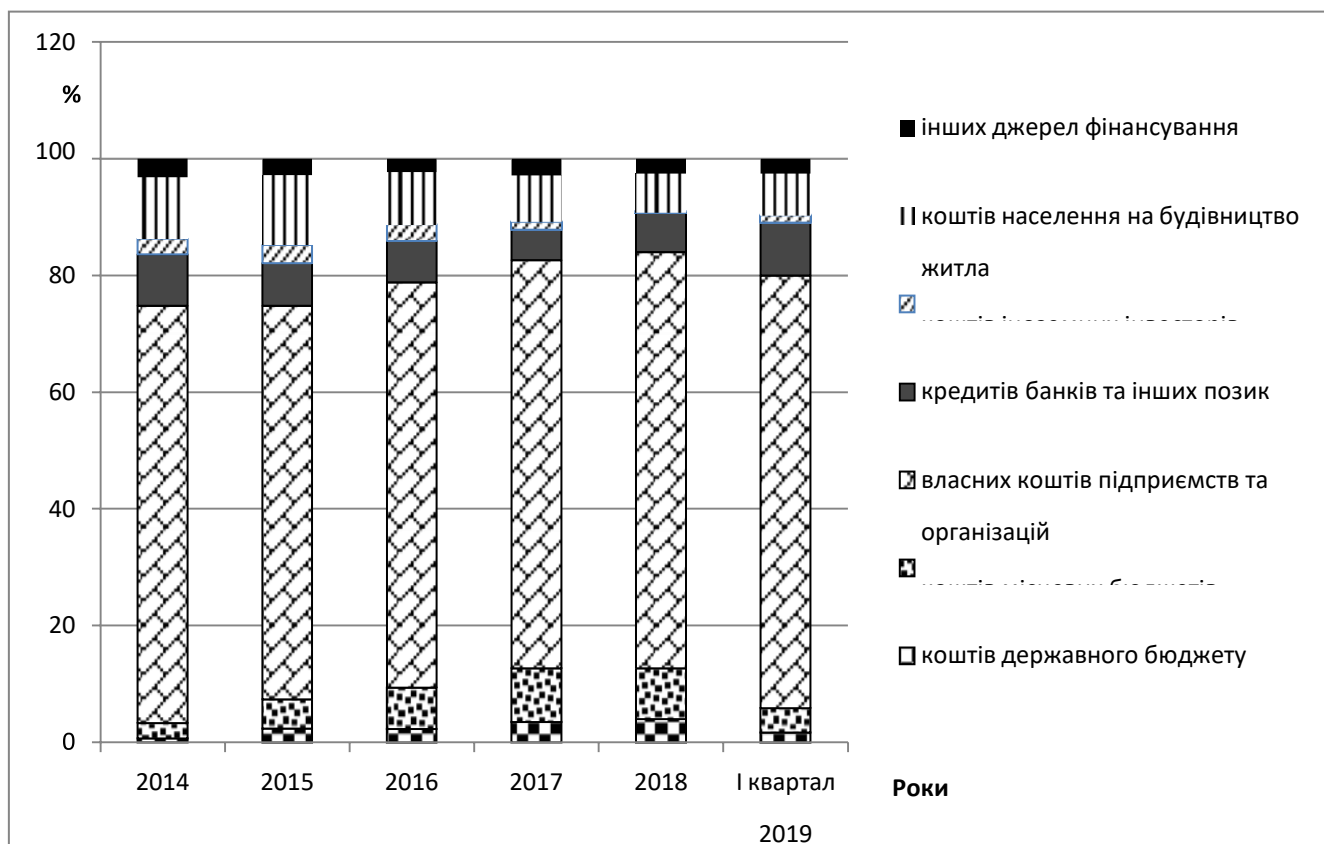

Рис. 2.8. Структура капітальних інвестицій за джерелами фінансування в Україні за 2014-I квартал 2019 рр.

Примітка. Побудовано автором на основі даних офіційного сайту Державної служби статистики України.

Можна стверджувати про позитивні тенденції, оскільки обсяг капітальних інвестицій постійно зростає починаючи з 2014 р., хоча з 2012 р. до 2014 р. було тимчасове його зниження. Незважаючи на нестабільну політичну та економічну ситуацію все таки обсяги інвестицій зростають, як і прогнозується буде відбуватися подальше зростання на наступні роки.

Проаналізувавши кредитну та інвестиційну активність, можна підсумувати деякі наявні проблеми. Проблеми кредитної політики включають:

- високий рівень облікової ставки НБУ, що призводить до значних ставок запозичень для населення, тим самим знижуючи доступність кредитів;
- жорсткі умови надання кредитів фізичним та юридичним особам;
- високі валютні ризики;
- низька довіра зовнішніх і внутрішніх інвесторів і кредиторів до вітчизняної банківсько-інвестиційної системи;
- погано функціонуючий вторинний ринок цінних паперів;
- низька депозитна активність населення.

Питання інвестиційної політики включають:

- високий рівень корупції, в тому числі в судовій системі;
- незавершеність реформи судової системи, довіри до якої поки що мало;
- неоднозначна та заплутана система управління;
- наявність значної кількості державних інституцій, покликаних захищати та підтримувати інвесторів, але вони не працюють злагоджено, а інколи навіть не пов'язані між собою;
- відсутність ефективної комунікації з інвесторами та освіченої моделі ефективного представництва держави перед світовою спільнотою;
- недовіра до державних органів, фінансових установ тощо.

Загалом однією з основних проблем кредитно-інвестиційної політики в цілому є низька фінансова грамотність і технічна освіченість населення [6].

У сучасних умовах населення живе у фінансовій системі, яка перебуває під тиском таких економічних факторів, як інфляція, збільшення податкового тягара, зміна економічної рівноваги, зростання безробіття, зміна купівельної спроможності, зміна державної політики, нестабільні процентні ставки, складність споживчого ринку та посилення конкуренції між компаніями. У такій ситуації дії населення щодо використання своїх фінансових ресурсів мають наслідки не лише для його власного соціально-економічного

добробуту, а й для національної економіки в цілому.

Для того, щоб люди та їхні родини мали ідеальні та якісні умови життя в навколишньому середовищі, яке постійно змінюється, вони повинні насамперед досягти гідного рівня життя. Тому сьогодні навички фінансового менеджменту кожної людини є найважливішим джерелом підвищення та покращення її добробуту.

Фінансові та інвестиційні навички стають все більш поширеними в економіці. Тлумачення відрізняються залежно від сфери навчання, досвіду та сфери інтересів людини, яка формулює визначення. Аналіз визначень фінансової та інвестиційної грамотності, проведений Х'юстоном [52], показує, що серед 71 академічного джерела є принаймні вісім різних визначень фінансової грамотності.

Наприклад, деякі публікації зосереджуються лише на загальній фінансовій грамотності, тоді як інші вчені підкреслюють багатовимірний характер фінансової грамотності (важливі як знання, так і досвід, здатність приймати впевнені рішення, фінансові рішення та компетентність у прийнятті фінансових рішень).

Варто зазначити, що так було з початку XXI століття. Фінансові ринки вирости та стали складнішими в результаті глобалізації та диверсифікації фінансових інструментів, що підвищило важливість фінансової грамотності серед населення як у розвинених країнах, так і в країнах, що розвиваються.

Тому необхідно планувати витрати і доходи як на сьогоднішній день, так і на майбутнє, а також розумно збалансувати споживання, заощадження та інвестиції з метою підвищення якості життя та економічного розвитку. Усе це можна охарактеризувати як фінансову та інвестиційну освіту населення.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ МОДЕЛЕЙ КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

3.1. Удосконалення кредитно-інвестиційної політики в Україні

Запропонована модель кредитної та інвестиційної політики сама по собі не буде ефективною. З метою підвищення її ефективності, виходячи з визначених у другому розділі проблем кредитно-інвестиційного розвитку в Україні, пропонуємо також певні рекомендації щодо вдосконалення кредитно-інвестиційної політики.

Сьогодні надто багато державних органів займаються не лише захистом та підтримкою інвестицій в Україні. Важливо не постійно створювати нові інститути, а впорядковувати необхідні функції в існуючих структурах. Необхідно об'єднати зусилля і зрештою працювати на спільну мету, реалізувати стратегію та програми розвитку національної економіки через активізацію кредитно-інвестиційної діяльності. Розглянемо, які органи беруть участь (або беруть участь) у формуванні та реалізації кредитно-інвестиційної політики в Україні.

Офіс Президента України забезпечує діяльність Президента в усіх сферах, у тому числі кредитно-інвестиційної політики України.

Бюро Національної інвестиційної ради веде діалог між інвестором та об'єктом інвестування, аналізує інвестиційний ринок України, усі види економічної діяльності та сектори економіки, а також постійно публікує «Аналіз секторів економіки України, які мають перспективи зростання та залучення інвестицій» та щотижневих аналітичних звітів.

Підкомітет з питань промислової та інвестиційної політики Комітету з питань промислової політики та підприємництва Верховної Ради України (працював з 2015 по 2019 рр.).

На Міністерство економіки України покладено формування та

реалізацію державної економічної політики, яка включає сфери торгівлі, кредитно-інвестиційної діяльності, туризму, регулювання цінової політики тощо. Оскільки кредитно-інвестиційна політика є невід'ємною частиною економічної політики України, це міністерство безпосередньо впливає на формування моделей кредитно-інвестиційної політики.

Міністерство фінансів України забезпечує формування та реалізує бюджетну політику, зокрема ефективний розподіл ресурсів на пріоритетних напрямках розвитку держави, податкову та митну політику, фінансову та боргову політику.

Міністерство закордонних справ України та посольства України за кордоном мають завдання захисту інтересів України та забезпечення позитивного іміджу України на міжнародній арені, а також відповідають за створення сприятливого зовнішнього середовища для активізації кредитування та інвестиційної діяльності.

UkraineInvest - Управління залучення інвестицій було створено в 2016 році при Кабінеті Міністрів України. Його головна мета – підвищення інвестиційної привабливості України та залучення великих обсягів прямих іноземних інвестицій в національну економіку.

Державна установа «Офіс з просування експорту України» займається просуванням товарів вітчизняного виробництва за кордон, підтримує партнерські відносини між іноземними та українськими компаніями, експортним консультуванням та навчанням експортерів тощо.

Державна інноваційна фінансово-кредитна установа забезпечує підтримку інноваційної діяльності, залучення інвестиційних коштів для розвитку національної економіки та підтримку вітчизняного товаровиробника.

Міністерство культури та інформаційної політики України забезпечує популяризацію України у світовій спільноті, що також впливає на формування позитивного іміджу та зміцнення довіри іноземних інвесторів, інформаційну безпеку, розвиток культури, мовну політику тощо.

Національний банк України забезпечує фінансову та цінову

стабільність, а також має завдання підвищення фінансової грамотності населення.

ДП «Державна інвестиційна компанія» створено у 2010 році з метою залучення державних коштів та інвестування в національні інвестиційні проекти для підтримки інноваційних інвестиційних проектів.

Український фонд підтримки стартапів надає фінансову підтримку стартапам на ранніх стадіях розвитку, надає кошти на навчання в міжнародних і вітчизняних акселераторах, надає консультаційну допомогу щодо фінансових і нефінансових можливостей. Для участі та отримання такої підтримки необхідно зареєструватися та подати заявку. Після перевірки була отримана відповідь і при позитивному розвитку співпраці можливе отримання фінансування без пайової участі, що є значною перевагою перед залученням інших видів інвестицій.

Фонд державного майна України створено у 1991 році. Він розробляє та реалізує державну політику щодо приватизації, оренди, операцій з державним майном, управління державними об'єктами тощо.

Фонд гарантування вкладів фізичних осіб сприяє підвищенню довіри до фінансових установ в Україні, оскільки його основним завданням є захист вкладів фізичних осіб при ліквідації неплатоспроможних банків.

Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку покликана забезпечити ефективне функціонування ринку цінних паперів шляхом розробки та затвердження необхідних законодавчих актів, а також збирання та розподілу вільних інвестиційних ресурсів, залучення їх у необхідні інвестиційні проекти тощо.

Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України забезпечує енергозбереження та ефективне використання паливно-енергетичних ресурсів, альтернативних видів палива; спрямована на вдосконалення структури енергетичного балансу України за рахунок збільшення обсягів використання альтернативних видів палива та відновлюваних джерел енергії, що потребує залучення інвестицій у цю сферу.

Окрім перерахованих вище інституцій, захист та підтримку інвестицій здійснюють також відповідні заступники міністрів з інвестицій усіх міністерств, губернатори та їх заступники з інвестицій, обласні, міські, селищні, сільські ради. Як бачимо, таких державних структур значна кількість.

До державних органів, які відповідатимуть за реалізацію кредитно-інвестиційної політики, пропонуємо віднести Міністерство економіки України, Національний банк України та UkraineInvest (Бюро сприяння інвестиціям).

Ми також пропонуємо створити єдину стратегію розвитку кредитно-інвестиційної політики на основі запропонованої моделі кредитно-інвестиційної політики та запровадити електронну систему, яка забезпечить доступ до інформації для всіх залучених державних органів щодо необхідних стратегій, прийнятих кожним відповідальним органом.

Однією з важливих складових ефективного розвитку кредитно-інвестиційної політики в національній економіці є приватне інвестування населення. Приватні інвестиції та їх обсяг передусім залежать від фінансової грамотності населення. У розвинених країнах, таких як США, більшість дорослих є приватними інвесторами. Вони інвестують в акції компаній, облігації, біржові фонди, різноманітні страхові та пенсійні фонди, а також інвестують у банківські депозити, які мають низьку прибутковість порівняно з іншими варіантами інвестування, але досить надійні та ліквідні тощо.

Сьогодні, згідно з багатьма дослідженнями, населення нашої країни має значні кошти, які не вкладаються в банківські депозити чи інвестиції, а просто зберігаються в готівці. Внаслідок гіперінфляції на початку 1990-х років і стабільно високої інфляції згодом населення України не довіряє національній валюті, що призводить до заощаджень в іноземній валюті.

Спостерігається тенденція до поступової девальвації гривні та значних коливань обмінного курсу під час політичних чи економічних потрясінь. В Україні серед населення є значна кількість готівкових доларів США, про яку достеменно ніхто не знає. За різними даними, експерти оцінюють суму

готівкових доларів США в 22 мільярди доларів. США до 86 мільярдів доларів. США. Нижня межа була прийнята виходячи зі співвідношення гривневих і доларових депозитів, припускаючи, що готівка має таке ж співвідношення. Депозити в іноземній валюті складають 42%. Стеля встановлена на основі оцінок НБУ на основі даних платіжного балансу.

Зазначений ступінь доларизації не повною мірою враховує вивезення готівки за кордон для закупівлі там товарів та їх подальше ввезення в Україну.

В Україні ще не розвинута культура приватного інвестування, як це вже давно існує в США та інших розвинених країнах. У населення існує певний страх інвестувати будь-куди через досвід втрати капіталу під час розпаду СРСР та значних економічних криз останніх десятиліть, девальвації української гривні значними темпами тощо. Проте при формуванні правильної кредитно-інвестиційної політики, забезпеченні державних гарантій та довіри до держави в цілому необхідно стимулювати приватні інвестиції, що значно підвищить рівень внутрішніх інвестицій порівняно з обсягом іноземних інвестицій та залучить значні додаткові інвестиції, для подальшого досягнення цілей стратегії національного розвитку.

Враховуючи значні кошти, які населення може інвестувати за сприятливих умов, можна суттєво покращити економічну ситуацію. Для цього потрібно підійти до питання стратегічно. Необхідно запровадити вивчення основ фінансової грамотності на етапі здобуття обов'язкової початкової освіти та більш детально розглянути цей курс для старшокласників. Для старшого покоління можна запровадити курси підвищення рівня фінансової грамотності для кожного. Якщо підвищиться фінансова грамотність і у населення будуть створені всі необхідні умови для інвестування, це стане вагомим позитивним поштовхом для розвитку національної економіки.

Тому підвищення фінансової грамотності населення є одним із центральних завдань держави. Сьогодні необхідно запровадити заняття з основ фінансової грамотності в школах та коледжах, започаткувати безкоштовні курси фінансової грамотності для населення, яке більше не

планує навчатися, за умови включення таких курсів до шкільної програми. Досить дієвим інструментом для поширення корисної інформації про фінансову освіту є застосунок «Дія», який уряд запустив і активно оновлює. Користувачів програми можуть зацікавити різноманітні короткі, але продумані та добре опрацьовані відео. Але старше покоління, яке ще не звикло до подібних додатків, залучити складніше.

Необхідно максимально охопити населення всіма можливими каналами комунікації, тим самим впливаючи на рівень фінансової грамотності, що в свою чергу матиме бажаний ефект для розвитку національної економіки та активізації приватних інвестицій в Україну. Зокрема, інтернет-ресурс «Прометей» вже запустив безкоштовний онлайн-курс «Основи фінансів та інвестицій», створений фахівцями Асоціації інвестиційних професіоналів CFA Society Ukraine. Цей курс доступний кожному. Потрібно лише повідомити максимальній кількості громадян про цей курс і про те, як його пройти.

Державні інвестиції також є важливим інструментом реалізації ефективної кредитної та інвестиційної політики. За рахунок державного та місцевих бюджетів держава може інвестувати насамперед у ті галузі економіки, які є найменш привабливими для зовнішнього інвестора, розвиток яких є важливим для держави, соціального захисту населення, інфраструктури тощо. можна розподілити інвестиції в різні сектори економіки, регіони, галузі тощо та забезпечити рівномірний і збалансований розвиток національної економіки.

Також, щоб надати всім потенційним інвесторам рівний доступ до повної інформації про можливості інвестування та кредитування, ми пропонуємо створити єдину базу інвестиційних проєктів, яка буде включати стартапи та існуючі компанії, які шукають інвестиції для подальшого розвитку або експансії в області. діяльності та ін. Всі можливості для інвестування тепер доступні на різних сайтах, у тому числі на приватних ресурсах. Не у всіх є можливість користуватися на сайті важливою для іноземних інвесторів англійською мовою. Тому реєструватися на різних сайтах можливо і корисно,

але ефективніше і з доступом до значно більшої аудиторії потенційних інвесторів доцільно починати саме з такої єдиної бази інвестиційних проектів. Контроль за реєстрацією та діяльністю цієї бази покласти на UkraineInvest. Необхідно заздалегідь перевірити рентабельність інвестиційного проекту і, відповідно, надати інвестору певні гарантії. За допомогою такої єдиної бази інвестиційних проектів можна буде ефективніше залучати приватних інвесторів до інвестицій та розподіляти обсяг інвестицій між більшою кількістю інвесторів, що сприятиме досягненню мети залучення коштів. Такий фундамент можна побудувати за зразком існуючих краудфандингових платформ, де зараз стартапи успішно шукають інвесторів для реалізації власних проектів. Проте така база має містити всі можливі інвестиційні проекти.

Ми пропонуємо запуснути в рамках порталу єдину базу інвестиційних проектів з метою ознайомлення потенційних інвесторів з можливостями українського інвестиційного ринку та викладеними на ньому «правилами гри» - UkraineInvest. Під назвою UkraineInvest ми пропонуємо, щоб ця однойменна організація відповідала за їх підтримку. Тут ми пропонуємо коротко, але детально та конкретно розглянути основні нормативно-правові акти, що регулюють кредитно-інвестиційну діяльність, особливості оподаткування тощо. Як приклад таких джерел інформації можна розглянути офіційні сторінки державних органів таких країн, як Канада - Інвестуйте в Канаду, Франція - Business France, Великобританія - UK Trade & Investment, Швеція - Business Sweden, Ірландія - Business Ireland. Німеччина - Germany Trade & Invest тощо.

Business Sweden (2020) у Швеції є спільною власністю держави та бізнес-спільноти. Ця організація була створена, щоб показати можливості та перспективи інвестування у Швеції та допомогти вітчизняним та іноземним інвесторам у стартапах та компаніях або в розширенні існуючих. Тут ви можете отримати необхідну інформацію про можливості розширення, конкретне законодавство, експортні процедури тощо, шукати на ринку

потенційні угоди та отримати консультацію з конкретних питань.

«Інвестуйте в Канаду» (2020) також надає індивідуальні поради щодо інвестування в Канаді, різноманітні програми стимулювання, такі як пільги з податку на прибуток і відшкодування за відповідні дослідження та розробки в Канаді, огляд усієї економічної діяльності та багато іншого. Для компаній, які мають намір інвестувати та відкрити бізнес у Канаді, ця організація допомагає у проведенні стратегічного аналізу ринку в певному виді економічної діяльності, збирає інформацію про ведення бізнесу в обраній сфері діяльності, а також надає доступ до місцевих агентств і програм. перейти від інвестицій до важливих контактів з науковцями, державними діячами чи бізнесом. Ви також можете отримати необхідні контакти кредиторів, юристів, бухгалтерів та ін.

Business France (2020) надає інформацію та консультації для інвесторів у Франції, допомагає знайти партнерів на цільових ринках, рекламує французькі компанії та їх інвестиційну привабливість.

Business Ireland (2020) – це державна організація, створена для допомоги ірландським підприємствам у зростанні на світовому ринку. Допомагає впроваджувати інновації, розвиток на світовому ринку, сприяє розвитку конкурентоспроможності на міжнародних ринках, стимулює R & D для забезпечення зростання компаній, допомагає співпрацювати з науково-дослідними установами. Business Ireland також пропонує можливість отримати фінансову підтримку для стартапів і отримати доступ до ключових контактів на різних рівнях.

Переваги інвестування в ці країни та всі можливі перспективи такої співпраці чітко представлені на офіційних сайтах цих структур. Також враховуються можливі проблеми, особливості, правила тощо. Але для того, щоб створити таку інтернет-платформу, не обов'язково створювати новий відділ серед багатьох органів влади. До функцій UkraineInvest достатньо додати завдання щодо створення та супроводу цього проекту.

Бюджетне фінансування може використовуватися для тих підприємств

чи видів господарської діяльності, які апріорі є збитковими, але необхідними для подальшого розвитку та функціонування національної економіки. Це можуть бути різні фонди для задоволення конкретних потреб у сфері охорони здоров'я, для задоволення потреб інвалідів або малозабезпечених сімей тощо. Зрозуміло, що такі фонди є суто некомерційними, некомерційними організаціями, які не інвестуються. Для отримання прибутку можна інвестувати. Звичайно, держава може збирати пожертви через благодійні акції, поширювати інформацію для всіх, хто хоче зробити благодійний внесок. У разі потреби держава виділяє додаткові кошти.

Одним із інструментів державного регулювання кредитно-інвестиційних процесів є державне регулювання процентних ставок і кредитування шляхом використання державних кредитних програм, наприклад, «Доступний кредит 5-7-9%». Інвестиційні кредити є одним із найважливіших джерел залучення інвестиційних коштів. Однак процентні ставки за кредитами досить високі. Тому такі програми, де держава частково компенсує відсотки, є вигідним способом залучення інвестиційних коштів для нових і існуючих бізнесів. Встановлюючи обмеження на такі програми, визначаючи окремі види діяльності тощо, держава може за допомогою цього методу контролювати та регулювати розподіл інвестиційних коштів як за територіальною ознакою для єдиного розвитку регіонів, так і за пріоритетними галузями. Таке завдання доцільно включити до довгострокових цілей моделей державної кредитно-інвестиційної політики в національній економіці.

Отже, врахування всіх запропонованих рекомендацій у поєднанні з моделлю кредитно-інвестиційної політики в національній економіці забезпечить зростання національної економіки. Розвиток кредитно-інвестиційної діяльності дозволить залучити великі суми інвестицій і створити нові робочі місця, що вплине на якість і рівень життя всього населення України.

3.2. Розробка консолідованих моделей кредитно-інвестиційної політики

Ефективна модель кредитно-інвестиційної політики базується на багатьох важливих елементах, які необхідно систематизувати та створити всі умови для її розвитку та досягнення поставлених цілей. Сьогодні в Україні домінує експортно-сировинна модель національної економіки, оскільки сировина в основному експортується, значна кількість природних ресурсів, що знаходяться в Україні, просто вивозиться в інші країни в непереробленому вигляді без додавання вартості. Водночас Україна імпортує значну кількість готової продукції, в тому числі вітчизняної сировини. Вирішення цієї проблеми та перехід до більш ефективної моделі значно підвищить рівень національної економіки та торговий баланс.

Тому на основі всіх досліджень необхідно створити модель кредитно-інвестиційної політики. Цей процес вимагає певних послідовних кроків. Дослідження показало, що процес формування моделі кредитно-інвестиційної політики в національній економіці включає наступні етапи:

- визначення мети створення моделі кредитно-інвестиційної політики в національній економіці;
- визначення термінів процесу моделювання та його реалізації;
- визначення напрямів реалізації;
- вибір джерел інвестування;
- розробка інструментів кредитно-інвестиційної політики;
- оцінка розробленого комплексу заходів;
- проведення необхідних виправлень після виявлення недоліків на етапі оцінювання.

В Україні необхідно стимулювати кредитно-інвестиційну діяльність з метою забезпечення розвитку національної економіки та формування такої моделі кредитно-інвестиційної політики, яка буде найбільш ефективною для національної економіки нашої країни в сучасних умовах.

Вітчизняним компаніям необхідно активізувати кредитно-інвестиційну

активність в Україні, що зумовлено гострою необхідністю суттєвого оновлення основних фондів, впровадження нових технологій та підвищення ефективності використання ресурсів, у тому числі матеріальних, енергетичних та сировинних. Актуальним також є врахування сучасних стандартів екологічної безпеки виробництва. Усе це потребує здійснення суттєвих змін у структурі господарського комплексу, а також більшого забезпечення робочими місцями.

Ефективна кредитно-інвестиційна політика має забезпечувати активізацію кредитно-інвестиційної діяльності та зростання приватних інвестицій таким чином, щоб рівень державного втручання у відповідні процеси кредитно-інвестиційної діяльності не знижував рівень свободи ринку.

У другому розділі ми детально проаналізували практику зарубіжних країн та їх успішні моделі кредитно-інвестиційної політики та визначили основні проблеми розвитку кредитно-інвестиційної політики в Україні, які потребують першочергового вирішення, щоб сприяти реалізації нашої моделі кредитно-інвестиційної та інвестиційної політики для забезпечення збалансованого розвитку національної економіки.

Набір необхідних методів і засобів регулювання економіки повинен включати як державні, так і ринкові методи. У кожній конкретній ситуації необхідно використовувати різне співвідношення тих чи інших засобів.

В умовах сталого економічного розвитку переважають ринкові методи господарювання, держава регулює лише окремі економічні та соціальні сфери. У кризових і нестабільних ситуаціях роль державних методів зростає і вони використовуються значно частіше.

Тому кредитно-інвестиційна політика є частиною економічної політики держави.

Головною метою управління кредитно-інвестиційною діяльністю є створення найбільш ефективних шляхів реалізації кредитно-інвестиційної стратегії та створення сприятливого інвестиційного клімату в Україні. Управління кредитно-інвестиційною діяльністю насамперед спрямоване на

вирішення найважливіших завдань, серед яких:

- створення високотехнологічного кредитно-інвестиційного комплексу, який забезпечить потреби національної економіки в кредитних і капітальних товарах та якісних послугах;
- забезпечення та підтримання високих темпів розвитку національної економіки шляхом формування ефективної кредитно-інвестиційної діяльності;
- зростання технічного рівня виробництва;
- зведення інвестиційних ризиків до мінімуму;
- забезпечення прискорення реалізації інвестиційних програм;
- досягнення максимального прибутку від інвестиційної діяльності;
- розвиток галузей, здатних забезпечити експорт конкурентоспроможної продукції в промисловості, сільському господарстві тощо, забезпечуючи тим самим якісні зовнішньоекономічні зв'язки між державами;
- встановлення фінансової стабільності та забезпечення кредитно-інвестиційних процесів, подолання структурно-технічних диспропорцій і диспропорцій в економіці, забезпечення позитивних структурних зрушень в економіці.

З урахуванням завдань державної кредитно-інвестиційної політики до загальних засад державної кредитно-інвестиційної політики слід віднести:

- пріоритетність державної підтримки тих видів економічної діяльності, які є стратегічно важливими для держави для забезпечення функціонування національної економіки, розвитку інновацій, соціальної інфраструктури, а також екологічної безпеки;
- гласність, узгодженість і збалансованість, передбачуваність державної кредитної та інвестиційної політики;
- зменшення державного втручання в ринок, сприяння залученню інвестицій вітчизняних приватних інвесторів для вирішення основних завдань соціально-економічного розвитку країни.

Суть активної кредитно-інвестиційної політики полягає в тому, що

держава використовує всі наявні кошти і сама виступає інвестором.

Інвестиції забезпечують оновлення галузі матеріального виробництва. Тому влада має використовувати всі економічні, адміністративні та правові засоби для збільшення інвестицій та забезпечення активізації інвестиційної активності. Застосування методів державного регулювання кредитно-інвестиційної діяльності не може бути довільним, оскільки вони взаємопов'язані. Усі моделі кредитно-інвестиційної політики містять певний пакет заходів та відповідальні державні органи, які розробляють та здійснюють необхідні заходи. Необхідно враховувати взаємний вплив заходів кредитної та інвестиційної політики з метою забезпечення їх максимальної ефективності.

У різних країнах використовуються різні інструменти та моделі кредитно-інвестиційної політики, і зазвичай це не одна модель, а комбінація різних моделей. Тому в роботі досліджено існуючі моделі зарубіжних країн і сформовано модель, яка, на нашу думку, буде найбільш ефективною в сучасних умовах для національної економіки України (рис. 3.1).

Оскільки кредитно-інвестиційна політика є частиною економічної політики держави, цілі та пріоритетні напрями не повинні виходити за межі цілей економічної політики і в цілому сприяти розвитку національної економіки та не суперечити інтересам держави. стан.

Серед цілей – підвищення конкурентоспроможності товарів національних виробників на світовому ринку (шляхом стимулювання інновацій та підвищення якості товарів), імпортозаміщення (відкриття виробництва в Україні за рахунок іноземних інвестицій, тим самим зменшуючи обсяги імпорту), зростання та розвиток національної економіки шляхом розвитку підприємництва шляхом залучення інвестицій, особливо у наукоємні та високотехнологічні сфери тощо. Доцільно насамперед розробити цілі, а потім визначити найважливіші з них, що забезпечить проведення ефективною кредитно-інвестиційної політики.

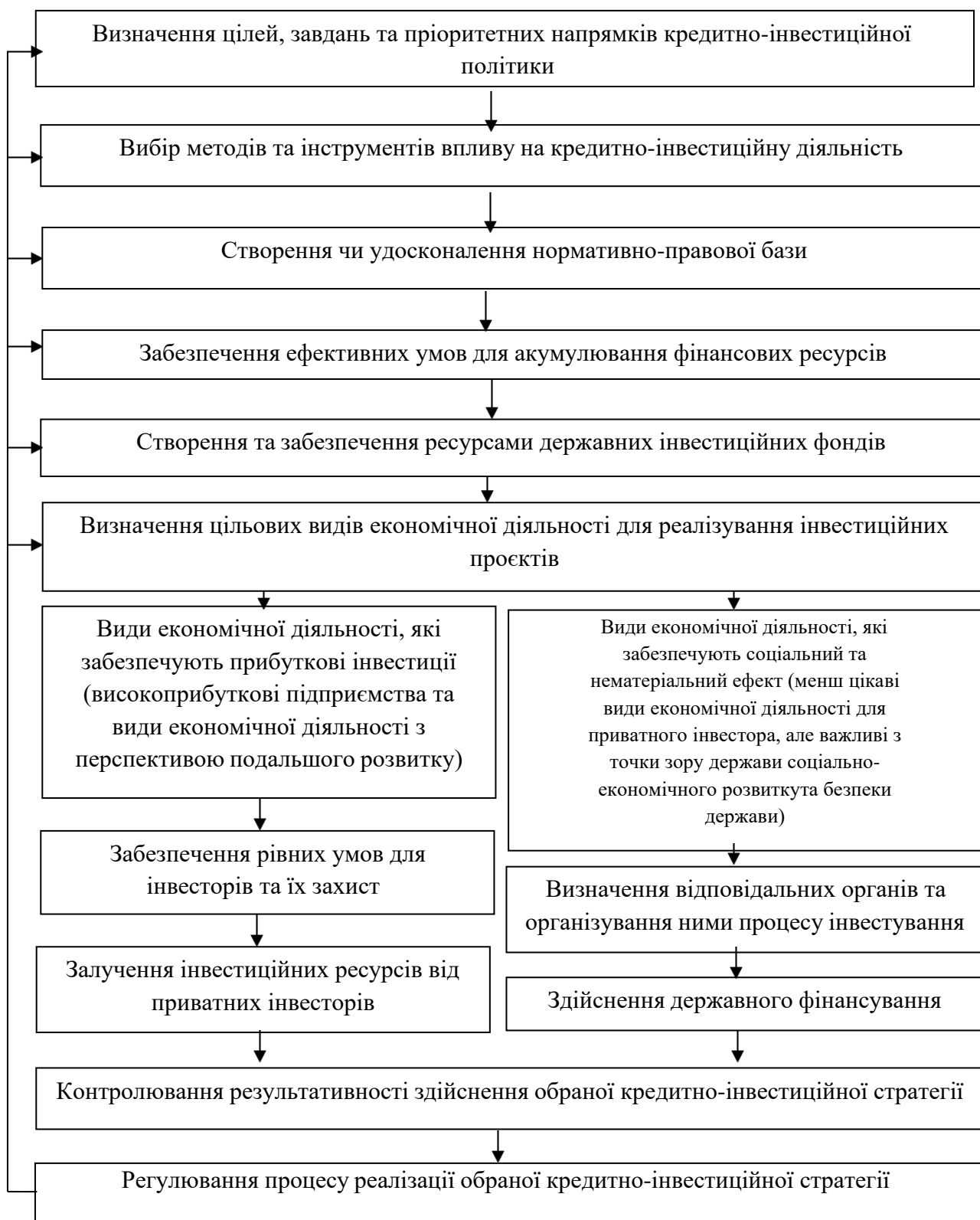

Рис. 3.1. Модель кредитно-інвестиційної політики в національній економіці.

Примітка. Удосконалено автором на основі [29].

Тому до цілей кредитно-інвестиційної політики пропонуємо включити:

1. Розвиток підприємств з переробки сировини, яка нині експортується у сирому вигляді, позбавляючи державу значних ресурсів у вигляді доданої вартості.

2. Імпортозаміщення – за рахунок іноземних інвесторів буде відкрито виробництво товарів, які зараз імпортуються в Україну.

3. Створення сприятливих умов для розвитку наукоємних і високотехнологічних виробництв.

4. Розвиток соціальної інфраструктури, некомерційної та непривабливої для сторонніх інвесторів.

Усі ці цілі можуть бути досягнуті шляхом поєднання різних методів та інструментів державного регулювання, інвестиційної політики та державних і приватних інвестицій вітчизняних та іноземних інвесторів.

Важливим напрямком державної кредитно-інвестиційної політики є забезпечення сприятливого інвестиційного клімату, що є досить широким поняттям і включає багато завдань. Ми пропонуємо включити:

- створення правової бази, спрямованої на захист інтересів інвесторів та зниження їх ризиків;

- створення єдиної інформаційної бази про об'єкти інвестування та забезпечення вільного доступу до них потенційних інвесторів, що забезпечує рівні та відкриті умови для конкурентної інвестиційної діяльності;

- забезпечення стабільної політичної ситуації, оскільки її нестабільність суттєво зменшує приплив інвестицій в країну.

Окрім забезпечення сприятливого інвестиційного клімату, до завдань держави входить сприяння інвестиційній активності та регулювання розподілу залучених інвестицій у пріоритетні галузі економіки, підтримка непривабливих для інвесторів соціальних інвестицій (освіта і наука, охорона здоров'я тощо), у розвитку інфраструктури, екологічній безпеці, які є пріоритетними для розвитку національної економіки в цілому.

До завдань держави входить стимулювання кредитно-інвестиційної діяльності, яка може здійснюватися за допомогою різних інструментів однієї системи або поєднанням інструментів різних систем з метою забезпечення економічного розвитку. Ефективний розвиток кредитно-інвестиційної діяльності дасть можливість забезпечити конкурентоспроможне виробництво та залучити для нього інвестиційні ресурси [49].

Наступним етапом моделі кредитно-інвестиційної політики є вибір методів та інструментів впливу на кредитно-інвестиційну діяльність. Розглянемо основні інструменти стимулювання кредитно-інвестиційної діяльності в національній економіці [38]:

- бюджетна система - позики населення, фінансування, погашення відсотків за кредитами тощо;
- податкова система – зниження ставки податку, зменшення бази оподаткування, звільнення від податків тощо;
- грошова система - регулювання вартості кредитних ресурсів, валютного курсу, обсягу грошей, що в свою чергу дозволяє впливати на конкурентоспроможність національних товарів на світовому ринку, вартість кредитних ресурсів, що призводить до зростання інвестиції тощо;
- інфраструктура - сприятлива інфраструктура (сучасна транспортна система, процес заснування компаній, інформаційні технології) створює умови для зростання інвестиційної активності;
- економічна свобода та лібералізація економіки більш привабливі для інвесторів, ніж у країнах, де компанії суворо контролюються;
- людські ресурси, природні ресурси - дешева робоча сила та можливість доступу іноземних інвесторів до природних ресурсів;
- правова система – можливість правового захисту інтересів, довіра до судової влади, відсутність корупції тощо.

Пшенична В.П. [30, с. 61] пропонує включати адміністративні, інституційні та економічні інструменти до державного регулювання інвестиційних процесів. Ми пропонуємо доповнити кожен з цих категорій

пропонованими інструментами, які можна використовувати для безпосереднього впливу на кредитну та інвестиційну діяльність. Рекомендуємо ввімкнути такі інструменти керування:

- правове регулювання, що має велике значення для роздрібних інвесторів, яким потрібна проста, продумана та ефективна законодавча база, що передбачає чіткі «правила гри» на ринку та в процесах інвестування чи кредитування;

- стандартизація та ліцензування, які допомагають захистити від неякісної продукції та полегшують вихід вітчизняних компаній на зовнішні ринки;

- створення Консультативної ради з управління інвестиційною діяльністю державних підприємств;

- високі штрафи за порушення умов процесів інвестування чи кредитування.

Інституційні інструменти включають:

- призначення та формування державних органів, відповідальних за реалізацію кредитно-інвестиційної політики;

- розробка кредитно-інвестиційних програм і складання прогнозів;

- підтримка об'єднань інвесторів, підприємців тощо;

- створення інформаційних систем та забезпечення рівних можливостей доступу до інформації, необхідної для інвесторів та підприємців – єдиної бази даних;

- освітні програми - реалізація програм, спрямованих на підвищення фінансової та технічної освіти населення;

- забезпечення ефективної інфраструктури, що дозволяє фандрайзинг і венчурну діяльність;

- зміцнення довіри до держави та фінансово-кредитних інститутів.

Економічні інструменти державного регулювання інвестиційних процесів [22]:

- інвестиційно сприятлива податкова політика;

- амортизаційна політика;
- державне регулювання облікової ставки та умов кредитування;
- валютне, митне та зовнішньоекономічне регулювання;
- державні гарантії.

Усі ці засоби систематизовано в таблиці. 3.1.

Таблиця 3.1

Інструменти державного регулювання кредитно-інвестиційною політикою

АДМІНІСТРАТИВНІ	ІНСТИТУЦІЙНІ	ЕКОНОМІЧНІ
Нормативно-правове регулювання, яке є надзвичайно важливе для приватних інвесторів, які потребують простої, продуманої та дієвої нормативно-правової бази, яка забезпечить чіткі «правила гри» на ринку та у процесах інвестування чи кредитування	Визначення та формування органів державної влади, на яких буде покладено відповідальність за реалізацію кредитно-інвестиційної політики	Податкова політика, яка сприятиме залученню інвестицій
	Розроблення кредитно-інвестиційних програм та формування прогнозів	Відповідна амортизаційна політика
		Державне регулювання облікової ставки та умов кредитування
Стандартизація та ліцензування, що допоможе захистити від продукції низької якості та спростить вихід на зовнішні ринки для вітчизняних підприємств	Забезпечення підтримки об'єднань інвесторів, підприємців тощо	Валютний, митний та зовнішньоторгівельний режими
	Створення інформаційних систем та забезпечення рівноцінних можливостей доступу до необхідної для інвесторів та підприємців інформації, наприклад запропонована нами Єдина база	Державні гарантії
Створення консультативної ради щодо управління інвестиційною діяльністю державних підприємств	Освітні програми – реалізування програм з підвищення фінансової та технічної освіченості населення	
Високі штрафні санкції за порушення умов у процесах інвестування чи кредитування	Забезпечення ефективної інфраструктури, що уможливить реалізування фандрайзингу та венчурної діяльності Формування довіри до держави та фінансово-кредитних інституцій	

Примітка. Складено автором.

Створення або вдосконалення існуючої законодавчої бази є невід'ємною частиною моделі державної кредитно-інвестиційної політики, оскільки інвестиційний клімат, державні гарантії та захист інвесторів, а також специфічні індивідуальні «правила гри» для інвестування ринку і від цього залежить регулювання інвестиційно-кредитних процесів інвестиційної політики.

Забезпечення ефективних умов накопичення коштів включає:

- розвиток кредитної інфраструктури;
- зниження процентних ставок за кредитами;
- стимулювання населення до заощаджень та підвищення фінансової грамотності з метою залучення ресурсів населення до інвестиційних процесів.

Пропонується створити та зарахувати кошти до державних інвестиційних фондів, які беруть активну участь у державних інвестиціях у соціальні та інфраструктурні інвестиційні проекти тощо, які потребують інвестицій, але не є привабливими для приватного інвестора. Перш за все, необхідно проаналізувати наявні кошти, проаналізувати їх ефективність і налагодити злагоджену роботу для досягнення спільної мети.

Вибір пріоритетних видів господарської діяльності для залучення інвестиційних коштів має здійснюватися відповідно до економічної політики та цілей держави. Необхідно розподілити інвестиційні кошти по галузях економіки таким чином, щоб більше інвестиційно привабливих об'єктів і проектів вкладалося за рахунок приватних інвесторів різного рівня. А державам, які соціально значущі для розвитку, але менш привабливі в інвестиційному відношенні, спочатку потрібно забезпечити державними інвестиціями.

Держава повинна мінімально втручатися в інвестиційний процес і розподіл інвестицій, у вибір об'єктів інвестування приватними інвесторами тощо. Але відповідно до способу розподілу інвестиційних коштів необхідно врегулювати рівномірний розподіл інвестиційних коштів між регіонами з метою забезпечення єдиного розвитку регіонів. Також доцільно стимулювати

інвестиції в менш інвестиційно привабливі галузі та залучати інвестиції з державного та місцевих бюджетів з метою довгострокового забезпечення соціально значущих галузей.

Високорентабельні компанії та галузі з перспективою подальшого розвитку не зобов'язані створювати стимули для інвестицій, але держава має забезпечити рівні умови для інвесторів та захист інвестицій. Для залучення інвестиційних коштів приватних інвесторів та зниження порогу входу в інвестиційний процес доцільно забезпечити єдину систему доступу для всіх потенційних інвесторів, де можна побачити всі можливі варіанти інвестування та вільно обрати найбільш підходящий. бажана інвестиційна нерухомість.

З метою забезпечення інвестицій у менш цікаві для приватного інвестора, але важливі з точки зору соціально-економічного розвитку та безпеки держави види господарської діяльності необхідно перш за все, після їх визначення, визначити відповідальний орган, який організовує інвестиційний процес, визначає необхідні обсяги інвестицій і на всі Об'єкти розподіляє інвестиції тощо. І наступним етапом є здійснення державного фінансування необхідних об'єктів.

На етапі моніторингу ефективності реалізації обраної кредитно-інвестиційної стратегії фактичні показники та цілі порівнюються із запланованими та виявляються їх суперечності. А у фазі коригування, відповідно, відбувається перехід до одного з попередніх етапів для виправлення помилок і коригування кінцевого результату.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі наведено теоретичне узагальнення та запропоновано нове вирішення наукового завдання щодо формування моделей кредитно-інвестиційної політики в національній економіці. За результатами магістерської роботи зроблено наступні висновки теоретико-методичного змісту та прикладного спрямування:

1. В процесі дослідження з'ясовано сутність та значення кредитно-інвестиційної політики в національній економіці, визначено концептуальні положення з формування моделей кредитно-інвестиційної політики в національній економіці, а також удосконалено класифікацію факторів, що визначають формування моделей кредитно-інвестиційної політики в національній економіці.

Запропоновано під поняттям «кредитно-інвестиційна політика» розуміти елемент економічної політики держави, який складається з організаційно-правових та економічних заходів, які розвивають кредитно-інвестиційну діяльність, регулюють використання кредитних та інвестиційних ресурсів з метою забезпечення збалансованого розвитку національної економіки.

2. Удосконалено типологію факторів, що визначають формування моделей кредитно-інвестиційної політики в національній економіці, до яких запропоновано віднести: рівень фінансової грамотності, технічної освіти населення, рівень заощаджень населення, довіра громадськості до державних органів, доступ до кредитних коштів, штрафи за порушення інвестиційних або кредитних умов, захист інвесторів, розвиток венчурної діяльності, наявність активних бізнес-ангелів, наявність державних та регіональних інвестиційних фондів, відкрита акредитація інвестиційних консультантів.

3. У роботі представлено детальний аналіз досвіду кредитно-інвестиційної політики США, оскільки ця країна завжди лідирує в рейтингах за обсягом інвестицій, легкістю ведення бізнесу, фінансуванням операцій тощо. Характерні риси американської розкрито модель кредитно-

інвестиційної політики, розглянуто структуру та функції Федеральної резервної системи США. Грунтуючись на ретельному аналізі американської моделі кредитно-інвестиційної політики, можна стверджувати, що ця модель забезпечує максимально комфортні умови для розвитку підприємницької діяльності та мотивує активне населення до розробки нових перспективних технологій та виробництв. Водночас саксонська модель пропонує допомогу та певні пільги малозабезпеченим верствам населення, тим самим створюючи комфортні умови та загальний рівень життя. Американська модель є найефективнішою, як ми бачимо на прикладі економіки США.

Японська модель — це регульований корпоративний капіталізм, що базується на високому рівні національної самосвідомості, що враховує насамперед інтереси нації та створює максимально сприятливі умови для розвитку перспективних для економіки видів господарської діяльності.

4. Проведено дослідження особливостей кредитно-інвестиційної діяльності в національній економіці та визначено проблеми розвитку кредитно-інвестиційної політики в національній економіці.

Проаналізовано динаміку облікової ставки в Україні за останні 20 років, динаміку показників функціонування фінансового ринку України, динаміку процентних ставок за кредитами, середньозваженої ставки за всіма інструментами та інфляцію.

Крім того, проведено аналіз динаміки капітальних інвестицій за джерелами фінансування. Виявилось, що основна частина інвестицій підприємства здійснюється за рахунок власних коштів і значна частка інвестицій у вигляді банківських кредитів, коштів державного та міського бюджетів та іноземних інвесторів не здійснюється.

5. Встановлено цілі кредитно-інвестиційної політики та додано перелік інструментів удосконалення моделі кредитно-інвестиційної політики: до адміністративної — створення дорадчої ради з управління інвестиційною діяльністю державних підприємств, великих штрафів за порушення умов у процесі інвестування чи кредитування; до інституційних — створення

інформаційних систем та забезпечення рівних можливостей доступу до інформації, необхідної для інвесторів та підприємців – єдина база даних, освітні програми – проведення програм підвищення фінансової та технічної грамотності населення, забезпечення ефективної інфраструктури, що дозволяє залучати кошти та венчурна діяльність; зміцнення довіри до держави та фінансово-кредитних інститутів.

б. Запропоновано модель кредитно-інвестиційної політики в національній економіці, яка враховує специфіку реалізації високоприбуткових та соціально орієнтованих інвестиційних проектів. Ця модель включає наступні кроки: визначення цілей, завдань і пріоритетів кредитно-інвестиційної політики, вибір методів та інструментів впливу на кредитно-інвестиційну діяльність, створення або вдосконалення законодавчої бази, створення ефективних умов для накопичення коштів, створення та спрямування державних коштів в інвестиційні фонди, визначення цільових видів економічної діяльності для реалізації інвестиційних проектів, класифікація на види економічної діяльності, що дозволяють рентабельні інвестиції (високорентабельні підприємства та види економічної діяльності з перспективою подальшого розвитку), для чого наступними кроками є забезпечення рівних умов для інвесторів та їх захист, залучення інвестиційних коштів приватних інвесторів та види економічної діяльності, що мають соціальний та нематеріальний ефект (менш цікаві види господарської діяльності для приватного інвестора, але важливі з точки зору соціально-економічного розвитку та безпеки держави), які мають бути визначення відповідальних органів та їх організація інвестиційного процесу та здійснення державного фінансування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авраменко Ю.О. Інвестиційна діяльність як інструмент підвищення конкурентоспроможності фермерських господарств. *Економіка АПК*. 2018. №1. С. 84–92.
2. Адамів М.Є., Коць І.І. Толінгові операції: усі «за» і «проти» у контексті економічного розвитку України. *Матеріали III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції молодих учених "Управління економічними процесами на макро-і мікрорівні: проблеми та перспективи вирішення"*, Львів: Видавництво Львівської політехніки. 2018.
3. Андреева Н.М., Мартинюк О.М. Зелені інвестиції в агропромисловий сектор як сучасна філософія трансформації економіки України в умовах сталого розвитку. В кн. : *Агробізнес : проблеми, сучасний стан та перспективи розвитку : колективна монографія за заг. ред. Г. Є. Жуйкова, В. С. Ніценка*. Книга 3. Одеса : ТОВ Лерадрук, 2013. С. 174–184.
4. Андреева Т.Є., Опікунова Н.В., Ненахова О.О. Основні складові інвестиційної привабливості. *Вісник економіки транспорту і промисловості*, 2011. №33. С. 247-251.
5. Бланк І.А. Інвестиційний менеджмент: навчальний курс, К.: Ельга-Н, Ніка-Центр, 2001. 448с.
6. Ванькович Д., Демчишак Н. Інвестиційний клімат в Україні та шляхи його поліпшення: економіко-правовий аспект. 2007, С. 79–81.
7. Васильєва Л.М. Оцінка інвестиційного забезпечення розвитку аграрного сектору. *Вісник Черкаського університету. Серія «Економічні науки»*. 2015. № 24(357). С. 43–48.
8. Герасименко С.С. Статистична оцінка інвестиційної привабливості регіонів. *Актуальні проблеми економіки*, 2004. №12 (42). С. 155–159.
9. Голян В.А., Лучечко Ю.М. Інвестиційна діяльність в Україні: інституціональне середовище та секторальні виклики. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 12. С. 5–10.
10. Гончар С.Й. Сутність та значення кредитно-інвестиційної політики в

національній економіці. *ИНТЕЛЕКТ XXI*, 2019. №6 (ч.1). С.54-57.

11. Гриценко Л.Л. Принципи формування державної інвестиційної політики в сучасному економічному середовищі. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*, 2011. №5 (50). С. 52-56.

12. Гроші та кредит : підручник, 2011. за наук. ред. М. І. Савлука. 6-те вид., перероб. і доп. Київ : КНЕУ. 589с.

13. Гунько В.І. Фактори та показники формування інвестиційної привабливості підприємств. *Фінансовий простір*, 2013. № 1 (9). С. 85-89.

14. Дацій Н.В. Стратегії розвитку інвестиційної політики держави. *Інвестиції: практика та досвід*. 2010. №15. С. 8-11.

15. Дерев'янку А. Інвестиційна привабливість України: погляд бізнесу. Дослідження інвестиційного клімату України. *Глобальні тенденції і перспективи: світова економіка та Україна*, 2018. С. 37-43. URL : http://razumkov.org.ua/uploads/article/2018_global_trends.pdf .

16. Дяченко М.І., Саковська О.М. Формування інвестиційного клімату та інвестиційна привабливість регіону. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2016. №4(8). С. 15-24.

17. Економічна енциклопедія, 2000. У трьох томах. Т. 1. / Редкол.: ...С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. Київ: Видавничий центр “Академія”, 864 с.

18. Ільїна А. Державне стимулювання інвестиційного процесу. Вісник КНТЕУ. *Держава та економіка*. 2016. № 3. С. 67–77.

19. Карбівничий І.В. Механізм формування та реалізації кредитної політики банку. Спеціальність 08.00.08 – Гроші, фінанси і кредит Суми. 2011. http://uabs.sumdu.edu.ua/images/stories/sc_autoref/2011/2011_01_ken.pdf

20. Квасницька Р.С. Дефініційний аналіз поняття «інвестиційна діяльність». URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nvbdfa_2014_26_26.pdf.

21. Конакова К.М. Концептуальні засади формування державної

інвестиційної політики. *Науковий вісник Полісся*. 2019. №1(17). С. 110-117.

22. Кравчун О.С. 2012. Механізми державного регулювання інвестиційної діяльності в Україні. *Теорія та практика державного управління*. 2012. № 3, с.323-332.

23. Малютін О.К. Побудова концептуальної моделі інвестиційної складової національної економічної безпеки. *Інноваційна економіка*. 2013. №5(43). С. 318-323.

24. Овчаренко Т.С., Степанова А.А. Методичні підходи щодо визначення інвестиційної привабливості галузей України. *Молодий вчений*, 2017. №5 (45). С. 684-689.

25. Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом. Київ : Вид-во «Лібра». 2002. 471 с.

26. Поважний О.С., Пшенична В.П. Розвиток механізму реалізації державної інвестиційної політики України. *Держава та регіони. Серія: Державне управління*. 2009. №3, С . 54-57.

27. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. *Відомості Верховної Ради України* від 08.04.2011 р. № 13. С. 556. Ст. 1.

28. Поліщук О.В. Міжнародні аспекти інституціоналізації економіки України. *Стратегія розвитку України*. 2011. №1. С. 171–173.

29. Пшенична В.П. Особливості формування та розвитку механізму реалізації державної інвестиційної політики в Україні. *Економіка та держава*, 2010. №6, С. 59-61.

30. Пшенична В.П. Формування моделі реалізації державної інвестиційної політики економічного зростання України. *Ефективна економіка*. 2010. №9. С.12-18.

31. Резник Н.П. Чинники формування інвестиційного клімату. *Інвестиційні пріоритети епохи глобалізації: вплив на національну економіку та окремий бізнес : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*, Дніпропетровськ, 2008. Т. 1, С. 25–27.

32. Руденко В.В. Зарубіжний досвід формування та реалізації

інвестиційної політики держави. *Облік і фінанси*, 2014. №1 (63). С. 96-101.

33. Русіна Ю.О., Ковтун М.В. Механізм формування та реалізації кредитної політики банку. *Економіка. Управління. Інновації*, 2014. №1 (11). С.23-29.

34. Сержанов В.В. Державна політика України в інвестиційній сфері: концептуальні та прагматичні аспекти. *Економіка і суспільство*. 2018. №16. С.109-113.

35. Сірий Є.В. Інституціональні засади дослідження трансформаційних процесів в аспекті ринково-підприємницького сегменту. сучасного українського суспільства. *Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки*. 2012. №14. С. 39–48.

36. Сірик З. Місцеве самоврядування та інвестиційні процеси: європейські процеси та вітчизняні реалії. *Ефективність державного управління*. 2016. № 4(49). С. 266–274.

37. Соляник Л.Г. Кредитна політика як інструмент управління дебіторською заборгованістю підприємства. *Економічний вісник НГУ*, 2005. №2. С. 66-77.

38. Сорочка С.І. Моделі стимулювання інвестиційної діяльності. *Інфраструктура ринку*, 2017. №11. С. 23-26.

39. Струніна В. Шляхи поліпшення інвестиційного клімату в Україні. *Економіка України*. 2001. №9. С.11–16.

40. Третяк Н.М. Фактори формування інвестиційного клімату в Україні. *Фінансовий простір*. 2013. №3 (11). С. 165-170.

41. Удалих О.О. Управління інвестиційною діяльністю промислового підприємства : навч. посіб. К. : Центр навчальної літератури, 2006. 292 с.

42. Федорчук О.С., Сторожук О.В. Практика використання інструментів стимулювання прямих іноземних інвестицій зарубіжними країнами. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Економіка і суспільство*. 2017. № 9. С. 120–126.

43. Харламова Г.О. Індикатори інвестиційної привабливості України.

Актуальні проблеми економіки, 2009. №3(93). С. 45-56.

44. Харук В.А. Теоретична сутність інвестиції та її значення як економічної категорії. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2014. №3. С. 115–117.

45. Цанько О. Теоретичні основи формування інвестиційної політики: регіональний аспект. *Ефективність державного управління*. 2016. №1/2 (46/47). Ч. 2. С. 92-99.

46. Череп А.В., Чеховська В.С. Формування інвестиційної політики в умовах глобалізаційних викликів. *Економічний простір*. 2019. №150. С.30-35.

47. Шаринська О. Облікова політика як інструмент грошовокредитного регулювання цінової стабільності. *Вісник Української академії банківської справи*. 2005. №. С. 13-21.

48. Швець Ю.О., Горбачов О.Є. Сучасний стан банківського кредитування в Україні: проблеми та перспективи. *Економіка і суспільство*, 2018. №15. С. 793-798.

49. Шевердіна О.В. Інвестиційна політика України як об'єкт державної економічної політики. *Державна політика*, 2012. С. 111-117.

50. Banking regulation. United Kindom. *Global legal insight*. Available at: <https://www.globallegalinsights.com/practice-areas/banking-and-finance-laws-and-regulations/united-kingdom#chaptercontent2>.

51. Bogdanenko A.I. *The public investment policy in the system of factors of economic development of Ukraine*. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/the-public-investment-policy-in-the-system-of-factors-of-economic-development-of-ukraine/viewer>.

52. Huston S.J. Measuring financial literacy. *The Journal of Consumer Affairs*, 44(2), 2010. pp. 296 – 316.

53. Katayama T., Totsuka T., Hatano K. *Banking regulation in Japan: overview*. Available at: [https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/w-007-5339?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/w-007-5339?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true)

54. Кепка А. The complete guide to startup & scaleup funding in the UK

Available at: <https://fundsquire.co.uk/guide-startup-scaleup-funding-uk/>

55. Mustafakulov. Investment Attractiveness of Regions: Methodic Aspects of the Definition and Classification of Impacting Factors. *European Scientific Journal*, 13, 433-449.

56. Turkeshi N. The impact of monetary instruments in the development of monetary policy in the republic of Macedonia. *Academic Journal of Interdisciplinary Studies*, 2016. 5 (3 S1).

Виконала: студент
магістратури за
спеціальністю 281 Публічне
управління та _____ Лариса ОДОЛІНСЬКА
адміністрування заочної _____
форми навчання

Науковий керівник:
старший викладач кафедри
публічного управління та
адміністрування, к.е.н. _____ Петро СЕМ'ЯНЧУК

**Робота допущена до
захисту:**
завідувач кафедри
публічного управління та
адміністрування,
д.держ.упр., доцент _____ Едуард ЩЕПАНСЬКИЙ